

247253

AZ ÚT

Folyóirat a lelkipásztori és nevelői munka számára

XXII. ÉVFOLYAM

1940. 2. SZÁM.

TARTALOM

Az Ige tükrében. Hazug lélek a próféta

szójában. (H. J.) University Library Cluj

Prédikációvázlatok. (Kozma Tibor.)

A vasárnapi iskolai munka. (Horváth István.)

**Szemet kell-e hunyni a keresztyén
szeretetnek? (W. Hoch—I. L.)**

Kónya Ferenc. (Dr. Illyés Géza.)

**Válaszok. A kátémagyarázat templomaink-
ban. (I. L.)**

SZERKESZTIK ÉS KIADJÁK:
DR. IMRE LAJOS, DR. TAVASZY SÁNDOR

Felelős szerkesztő: DR. IMRE LAJOS
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Cluj, Calea Marechal Foch 38. Ref. Theologia

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre . . . . . 120 Lei
Egyes szám ára . . . . . 12 Lei

Inregistrat la Tribunalul sub N-rul 1507/1938, la N-rul curent 26. număr alatt be-
jegyozve a clujl Törvénysezéknél.

Megjelent!

Megjelent!

„Dolgozatok a református theologiai tudományok köréből“ sorozat
16-ik száma

DR. TAVASZY SÁNDORTÓL:

Az ethika mai kérdései.

Ára 15 Lei.

A sorozat 17-ik száma:

Mi szükségünk van az Ótestamentumra

Irlta: Dr. Gönczy Lajos.

Ára 20 Lei.

Dr. Ravasz László:

Hit és engedelmesség

Prédikációk, beszédek, cikkek, előadások. 350 oldal. Ára 180 Lei.

Hazafelé.

Elmélkedések és imádságok nők számára. Finom indiai papíron
előállítva ára: **200 Lei.**

Új Kálvin-Kommentár

A Dávid Gyula szerkesztésében megjelenő Kálvin-Kommentárnak
II. kötete Rábold Gusztáv fordításában hozza a Synoptikus evan-
géliumok első részét. A 250 oldalas kötet ára 180 lej.

Istenes Énekek

cím alatt jelent meg R. Berde Mária összeállításában egy egészen
új vallásos vers-gyűjtemény. A közel 500 költeményt tartalmazó,
368 oldalas, izléses kiállítású könyv ára 150 lej.

Megrendelhetők az Ifjú Erdély kiadóhivatalában, Cluj, Ref. Theol.

Hazug lélek a próféták szájában.

I. Kir. 22 : 19—23.

Néha megdöbbenő mását látjuk az életben az izráelbeli Akháb királynak. „Megy a végzete felé” — mondjuk s mint mikor szédítő mélységbe nézünk, iszonyodva fordulunk el tőle. Megirtó-zunk az embertől. Bűnös magunktól.

Még döbbenetesebb, ha egy egész népet látunk így a pusztulásba rohanni, elsodort faluként, széthulló kéveként. Az Ady sirása, a Jeremiás tragédiája hányszor ismétlődik, mennyi látó szemet fűrészt keserű könnyekbe!

De a legiszonyubb az, mikor azok, akik vezetni és a legtisztábban látni hivatottak, a próféták, a nép Isten által rendelt vezetői Isten akarataként romlásba döntő hazugságokat hirdetnek, kárhozatba vezetik, talán öntudatlanul, talán egészen jóhiszeműen a reájukbizott népet.

Nincs szörnyűbb kísértés a lelkipásztorok életében, mint ez.

I.

Akháb uralkodásának ideje már a bomlás jeleit mutatja Izráelben, de a gonoszság még burkolt. Az ország már tele van prófétákkal. Igaz, maga Akháb nem törődik velük: amikor háborút kezd a szíriabeliek ellen, nem jut eszébe, hogy megkérdezze őket Isten akarata felől. A hadat saját szíve sugallatára indítja meg ellentük, érve nagyon is emberi: Rámóth Gileád a zsidóké volt, tehát joguk van hozzá. Juda királyának, Jósafátnak jut eszébe Isten s biztatja királytársát: „Kérdezősködjél még ma az Úr be-
széde után.”

Próféta van elég, közel négyszáz, de iránymutatásuk csak onnan fakad, ahonnan az Akhábé. Szavuk azonban ezerszerte gyilkosabb, mert azzal az igénnyel mondják, mintha Isten szavát szólanák. A leggonoszabb csalás érvényesül így és dönti el egy egész nép sorsát. A földi király tetszéséért megtagadják a meny-nyeit. Az a mindennapi eset ismétlődik velük, amelynek mi is annyiszor áldozatul esünk, amikor emberi tekinteteket fölébe helyezünk Isten akaratának, mert nem merjük vállalni a harcot.

Ma is az Akhábéhoz hasonló gonosz, megmérgezett világban élünk, de ez a gonoszság ma is nagyrészt leplezetlen még. A látszat szerint keresztyén a világunk: tele van templomokkal, papokkal. De az emberek és népek tetteit mégis leginkább az emberi igazság és indulat kormányozza. Vajjon, ha eszébe jut a népek sorsát intéző uraknak, hogy megkérdézzék az Urat, Isten akara-

tának mai hirdetői, a különböző és annyira számosan szolgáló papok, pásztorok milyen útmutatást adnak? Komolyan számot kell vetnünk vele, hogy valóban ott van-e Isten beszéde bennünk? S ha igen, lenne-e bátorságunk azt kimondani akkor is, ha vele ellene mondunk a világi hatalmasságoknak? Vagy pedig megisméltödik a régi jelenet s hazug lélek szól Isten mai követein át.

II.

Bármennyire elszakadnak az emberek Istentől és eluralkodik egy-egy korban az istentelenség és gonoszság, Isten sohasem hagyja egészen elesni az emberiséget: nem hagyja magát soha egészen tanubizonyság nélkül. Ime, az Akháb szomorú idejében is van legalább egy, aki hűséges maradt Istenéhez, a móreseti próféta, Mikeás. Már akkor fordulnak hozzá, mikor nemcsak az úgynevezett világi urak, hanem a papok is mind az árral úsznak, amikor tehát egészen reménytelen neki egyedül szembeállani az emberi indulat eluralkodott hatalmával. Mégis bátran kiált: „Él az Úr, hogy csak azt fogom mondani, amit az Úr mondand nékem.“ És van bátorsága nemcsak azt kimondani, hogy a tervezett háború Isten akarata ellen van, hanem habozás nélkül leálcázza a hamis prófétákat is. Abban a történetben, amit elbeszél, hogy t. i. egy lélek úgy hajlandó megcsalni az Isten akaratával nem törődő Akhábot, hogy hazug lélekké válik a próféták szájában, Isten a figyelmeztetése áll előttünk, hogy még az ő prófétái se csálhatatlanok. A sátán néha a „világosság angyalait“ is képes magával rántani.

Mikeás semmi jót nem várhat, sem a világi hatalmasság, sem prófétatársai részéről, az után, amit tesz. Nem is nyer egyebet, megvetést és börtönt. De ezzel nem törődik, csak arra van gondja, hogy Isten beszédét szólja s tudja, hogy Isten őt igazolni fogja. Az ilyen Mikeások sorsa e földön nem egyszer mártíromságba fullad s csak az örökkévalóságban igazoltatnak, de mégis az ő útjuk igaz és üdvösséges minden tragikumuk mellett is.

Mindig könnyebb volt nekünk, lelkipásztoroknak, úgy szolgálni népünket, hogy az ő emberi indulaiból s a világ hangulatából fakadt tervüket, gondolatukat igazoljuk. Minél raffináltabbul gonosz a világ, annál inkább megvan ez a kísértés. A békesség, az álbékesség is ezt kíváná. De jaj nekünk, ha engedünk ennek a kísértésnek és hazug lélek szól a mi szájunkból. Sokszor öröm, biztatás, vigasztalás és fényesség lenne ez a hazug prófécia, de legyen inkább átok és kárhozat, mintsem megcsaljuk magunkat és a ránkbizottakat. Istennek még a sötétsége is ezerszerre ragyogóbb, mint a sátán minden világossága. Vigyázzunk azért, mert a napok gonoszak. Boldog, aki minden körülmények közt csak azt mondja Isten akarataként, amit az Úr mondott neki. És ez nem is lesz sohasem vigasztalanul sötét, mert Isten minden nekünk szóló szava Jézusban van összefoglalva, aki maga a megtestesült kegyelem, megváltás és örök diadal!

H. J.

Prédikáció-vázlatok.

Istené, vagy önmagamé?

Alapige: Máté 21:33—46.

Ennek a példázatnak a középpontjában a fiú áll, kit az apa, a szőlősgazda a gyümölcs átvételére küld. A fiú megjelenése egyben a fordulópont, ahol a példázat eseménye megtörik. Az eredetileg felfogadott munkásokat elveszejtí a szőlő ura, mert a gyümölcsöt nem szolgáltatják be és a fiút megölik, — majd pedig más munkásokat fogad fel a gazda, olyanokat, akik beszolgáltatják neki a termést. És mindez a fiáért. A fiú döntést jelent.

Jézus Krisztus a fiú, ki döntést jelent a mi életünkben is, mert számonkéri az életet. A zsidók keresztrefeszítették ezért és mégis az a tehetetlennek látszó, gyámoltalan ember a keresztben, a Megvetett, lekicsinyelt szegletkő, akivel áll, vagy esik életünk, mert tetszett Istennek, hogy ilyen alázatos alakban küldje a Számonkérőt, akit megfeszíthettek. *Isten* küldi, hogy mérték alá vegye életünket: az Uról lett ez! Jézus tehát életünket *Istennel* szembeni viszonyában vizsgálja meg.

Mit jelentenek mindezek? Isten úgy adta a mi életünket nekünk, mint egy szőlőskertet, mely az Övé és mi csak megbizottak vagyunk benne. Az élet gyümölcse, értéke Istené. Szükségképpen számot kell adnunk munkálkodásunkról és életünk annyit ér, amennyi értéket *Istennek* tudunk felmutatni. Az tény, hogy számtalan érték van életünkben: tisztesség, megbízhatóság, hűség, igazság, jogosság, szépség, fenkölt gondolatok Istenről, világról, önmagunkról, egyszóval: kultúra. De az a kérdés, hogy mindezekkel együtt *Istené* vagyunk-e, vagy mindezek csak arra jók, hogy megtartsuk őket magunkénak és ezáltal ellenségeskedést szerezzünk Isten és sajátmagunk között? Mert Istent egyedül ez érdekli. Vallod-e, hogy mindezekkel együtt semmi sem vagy, hogy rászorultál minden kulturáddal együtt az Isten kegyelmére. Hogy hogyan állanak életed, értékeid, gyümölcseid önmagukban, vagy a világgal szemben, ez most nem fontos. Egy a fontos: Hogyan állasz Istennel, az *Úrral* szemben, ki szent Fiát küldte hozzád? Istennek gyümölcsözök-e életed? Megszentelte-e kulturádat az a tény, hogy Isten a Jézus keresztje által a magáénak követel téged kulturáddal együtt?

Ezt kéri számon tőled a Fiú. És őt megfeszíthették, mert mégsem térhetünk ki előle. Épen azért nem, mert Ő a Megfeszített és a mi egész életünk fordulópontját jelenti: Hogyan állunk minden értékünkkel együtt a *megfeszített* Krisztussal szemben? Miért épen a megfeszített és feltámadott Krisztusban lép fel élénk az Isten az ő igényével. Akármit teszünk is, döntöttünk mellette, vagy ellene, de döntöttünk afelett is, hogy Isten kiválasztottjai vagyunk, vagy elvetettjei? Megfeszítheted Jézust, vagy megfeszítheted magad Jézusért, de megteheted azt is, hogy nem veszel tudomást róla, jelentéktelenné teszed Őt a magad élete számára, de akármit teszel, az Ő keresztje által vagy megmentetted, vagy eldobtad magadtól az életet. Mert ez a Jézus Krisztus az élet szegletköve. Felmentés Istentől bűneinkre és megszentelője életünk minden értékének, ha minden értékünkkel együtt leroskadtunk a keresztnél. De összezúzza minden értékünket, ha megvetjük, mert vád és ítélet lesz mirajtunk, melyet magunk vontunk magunkra: s aki e köre esik, szétzúvatik. Mi szükségképen nekiütöközünk Jézus Krisztusnak. Igen, a kereszten meghaló Jézus Krisztusnak kell átadnunk életünk minden értékét, ha Istené akarunk lenni. És, ha az életet megtartjuk magunknak, akkor elvetett minket Isten, ha mégannyira igazak, tisztességesek, vallásosak, bibliaismerők is vagyunk és átadja az örökséget lenézetteknek, az el nem hívottaknak.

Átadjuk e életünket minden értékével Istennek a szenvedő Jézus Krisztus által? Megtartatunk! Megtartjuk-e életünket önmagunknak? Elvesztettük magunkat! Ezt az egyetlen kérdést teszi fel nekünk *Alapigénk* Central University Library Cluj

Önmagomé.

Alapige: Máté 23: 13—22.

Isten az egész életnek ura akar lenni. Nem is lenne Isten, ha nem ezzel az igénnyel lépne fel, mert Ő az élet Teremtő és Megváltó Istene. Ő minden akar lenni mindenkben. A mennyek országának kapui akkor nyílnak fel előttünk, amikor egyetlen üres edény az életünk, melynek egész tartalmát Isten adja meg. Isten azt akarja, hogy ha az Ő Igéje a háló, akkor mi engedjük, hogy az egész életünket fogságba ejtse. Azt akarja, hogy ahol Ő szavát hallatja, ott elnémuljon az emberi szó, ahol Ő megjelenik ne legyenek versenytársak, hanem alázas boldogok. Ahol egyebet talál, ahol az ember egyszínvonalra akar kerülni vele, ott Isten elhallgat és sorsára bízta az ember, ott az ember sajátmaga zárta be a mennyek országának kapuját.

Nekünk azonban roppant kényelmetlen, hogy Istennek adjunk át minden helyet, egész életünk folytonos készenlétben álljon Isten előtt. Valamit meg akarunk tartani magunknak. Jézusnak a farizeusok felett való ítélettartása épen ezt mutatja meg: hogyan akarunk mi önmagunké is lenni és hogyan leszünk *egészen* a magunké, hogy ne legyünk *egyáltalában* Istené.

Mikor egy kis részt meg akarunk tartani magunknak, ezzel kijelöltük a helyet Istennek is a mi életünkben. Mi szabunk határt Istennek, mi rendelkezünk felette. Meg nem tagadjuk Istent, sőt nemes felháborodással botránkozunk meg a „hitetlenek“ felett. Hát hogyne, amikor megvetik életszabályainkat, melyek olyan jól beváltak Isten megközellítésére. Csakhogy sem Isten, sem a világ nem azt látja, hogy imádkozunk, bibliaórázunk, lelkigyakorlatokat tartunk, hanem azt, hogy hány hajó futott tengeri aknára. Mi besoztjuk az egész élelet órarendbe, melyben Istent tiszteljük. Hát hogyne tetszene Istennek, amikor az egész életünket, gondolatainkat, cselekedeteinket olyan pontosan körülhatároljuk Isten részére. De Isten azt nézi, hogy mi történik az egyes szünetekben. És ott aztán Istennek igazán nincs helye, ott aztán csak a magunké vagyunk. Pedig Istennek nem az kell, amit mi önkényl Neki adunk, hanem pontosan *csak* az, amit meg akarunk tartani magunknak, mert itt van a terület, ahol egy csepp rész sem jut Neki, ahol az ember meg akarja vetni lábát, egyenrangúvá akar lenni Istennek, hogy azután egyeduralkodó lehessen. Nem elzártuk-e a mennyek országának kapuját? Nem zártuk-e el Isten útját mifelénk? Hiszen Ő minden akar lenni mindenekben!

És a legveszedelmesebb, hogy a mi kegyes életfolytatásunkkal meg akarjuk téveszteni Istent is és az embereket is. Elöttünk áll Isten törvénye. Ha azt mind be tudnánk tölteni, ami a 10 parancsolatban áll, Istennek nem volna oka a haragra. Mi azért szigorúan tartjuk magunkat a parancsolatokhoz és kényes pontossággal vizsgáljuk állandóan cselekedeteinket. A baj csak épen az, hogy a polgári tisztesség alapszabályaiként magyarázzuk és alkalmazzuk őket és nem úgy, mint épen *Isten* parancsát. Magunk elé tartjuk és ha vádoltatunk, fedezéknek használjuk erkölcsiségünket, vagy áhitatunkat és ezek mögé bújunk el. Nem is akarunk tudni más törvényről, hanem kikiáltjuk: *ez* az Isten törvénye. Természetes dolog, hogy Isten *igazi* törvénye elrejtve marad. De természetes dolog az is, hogy a magunkszabta törvényeket akármilyen nehezek, talán minden erőnket igénybeveszik, mégis könnyebb betölteni, mint *Isten* törvényét, mely az egész életet kívánja. De hát *épen ezért* csinálunk mi törvényeket, hogy azokkal kifizessük Istent és azután fellélekelhessünk: végre a magunké lehetünk. És hogy se Isten, se ember ne vádolhassanak, *Isten* törvényének mondjuk azokat. Bedugjuk füleinket saját törvényeinkkel, hogy ne halljen halljuk Isten törvényét. Találunk utakat Istenhez mi magunk, nehogy Isten valóban hozzánk jöjjön. Mert ha jönne, ha tényleg saját törvényét hajlatná, ez önmagunk megléltetését jelentené.

Kegyes gyakorlatokat ajánlunk, meg magunkcsinálta erkölcsi szabályokat. Ha valaki követi azokat, üdvözl, ha nem, megállapítjuk, hogy elkárhozott. Hogy azután mindennek mi köze Istenhez, azt nem kérdezzük. Ha ez így van, úgy reánk is talál Jézus szava: bolondok és vakok. Igen, ezek vagyunk, mikor Isten dolgait, a világot és életet elszakítjuk mindezek éltető Urától: Istentől.

Mindezt Jézus mondja és legjobban tesszük, ha magunkra vonatkoztatjuk és Jézus előtt szégyenkezni kezdünk, mert ez a szégyenkezés a gyógyító szabadulás önmagunktól és elindulás Isten felé. Isten a miénk lett. Mi legyünk Istené, hogy felnyílják előttünk a mennyek országa. Isten mindenkiben, bennünk is. Ez az üdvösség.

A Sdtané.

Textus : Máté 26 : 47—56.

Aki nincs Jézussal, Jézus ellen van. Harmadik eset nincs. Vagy Istené vagyunk, vagy a Sdtané. Csupán önmagunké nem lehetünk. Nem lehetünk önmagunké legalább is abban az értelemben, hogy Istennel jó viszonyban maradjunk ugyanakkor. Pedig az Istentől elszakadt ember furfangos módon, de éppen ezt akarja. Isten azonban olyan embert akar látni, amilyent Ő teremtett : egészen az Istené. Aki egyszer önmagáé is akar lenni és Istené is, az már lázadást követ el Isten ellen, az már magában hordozza azt a szándékot, hogy egészen önmagáé legyen. És amikor ezt öntudatlanul is cselekszi, sem önmagáé, sem Istené nem lett, nem lehetett, hanem a Sdtané. Igen, a Sdtané, mert Isten terve, szándéka ellen küzd, beállott a Sdtán seregébe, rabszolgája a Sdtánnak és a veszedelem abban van, hogy nem is tudja ezt. Önmagát igenli, saját törvényeit Isten törvényeként állítja, önmaga akar lenni — és mindezekkel nem veszi észre, hogy a Sdtán tervét valósítja meg, ki sehol sem látszik, de keze mindenben benne van, mint a színházban a rendező elgondolása valósul meg. Az ember korántsem akarja azonosítani magát a Sdtánnal, csak önmagáé akar lenni és ezzel megcsúfolja Istent, Isten akaratát : a Sdtán elérte célját, elszakította az embert Istentől. Az ember, aki elszakadt Istentől, *kénytelen* Isten ellen lenni.

Ezt mutatja a felolvasott Ige : mind egy táborban az emberek, *mind* egy ellen. Judás, a csöcselét, Péter, a tanítványok mind *Jézus* ellen. Különbözőképen, de mind Istentől elszakadt emberek és mindegyik a maga módján tesz valamit Isten ellen. Óh, a Sdtán nagyon jó emberismerő, mindenkit a maga adottságaival hajti a maga szolgálatába, de az Ő szolgálatába állítja az embereket, szembe Jézussal.

Judás, ez örökké megfejthetetlen alak. Jézus megmondja, hogy el fogja árulni és miatta keresztre feszítik. Figyelmezteti egy bűnre, mely nem fog megbocsáttatni. Csak Judáson fordul meg, hogy még mindent jóvá tegyen. Talán annyi is elég volna, hogy egy más utcába forduljon be és nem abba, amely a főpapi tanácshoz vezet. És képtelen erre. Nyitott szemmel, akarva rohan saját vesztébe. Rettenetes várászat alatt van. Judás mutatja meg nekünk egész leplezetlen félelmetességében a Sdtán hatalmát. Szinte halljuk a Sdtán kacaját : Ime Judás szent csókkal árulja el a Mestert. A Sdtán sokszor az isteni szeretet kifejező eszközével dolgozik. Csupán Jézust nem tévesztheti meg. Jézus akkor is Isten Fia ma-

rad : barátjának nevezi Judást. Jézus megszegyenti a Sátánt: Ő marad mindig az, aki volt, akin nem vehet erőt a Sátán: Isten engedelmes Fia. Jézus az a Más, aki ezzel a világgal össze nem keverhető.

A nép szava Isten szava. Alapigénkben találjuk meg ennek cáfolatát. A csöcselék fustéllyal támad Isten Fiára, mint egy latorra. Mi magunktól nem láthatjuk meg Jézusban Isten Fiát. Pedig rajtunk akar segíteni. Azt akarja, hogy mi valóban önmagunk lehessünk. Isten gondolata szerinti önmagunk Jézus által. De a Sátán fogságában mi a magunk gondolatai szerint akarunk önmagunk lenni. És annyival inkább, mert magunk körül ezt látjuk. Csöcselék vagyunk abban az értelemben, hogy magunk igazolását embertársaink életéből olvassuk ki. A Sátán eltakarja előlünk Isten, hogy csak embereket lássunk és belőlük halljuk Isten szavát. Isten nevében Isten ellen.

De ugyanezt teszi Péter is, aki kardot ránt. Jézus védelmezésére teszi. Ime az Istentől elszakadt ember. Az egyik rátámad Jézusra, a másik megvédelmezi. És mindkettőt megint Jézus. Isten embere nem gyűlölködhetik az Isten nevében. Csak az teheti ezt, akit a Sátán elszakított Istentől. Gyűlölettel gyűlöletet szegezni szembe! Mi ez más, ha nem ismét az a szándék, hogy önmagunkat érvényesítsük s ellene álljunk Isten akaratának, ki a maga módján vesz elégtételt magának. Isten nevében mi akkor sem gyűlölködhetünk, ha egyházunkat akarjuk megvédelmezni. Az egyház útja Krisztus útja. És mimódon teljesednének be az írások, ha az egyház is nem ezeket kellene hogy elszenvedje. Ime a Sátán Isten helyére állít minket és legjobb szándékunk szerint.

Végül a tanítványok. A csöcselék rátámad Jézusra, Péter megvédelmezi Jézust. Mindkettő a Sátán fogságában. Marad a harmadik lehetőség: semmit sem tenni, hanem elfutni. Az óvatóság, tartózkodók módja ez, kik nem engedik kizavartatni magukat biztos kényelmükből egy-egy isteni kényszerhelyzetből, hol önelégülten élhetik jól megalapozott életüket, hol nem kell kockára tenni önmagukat holmi kalandos vállalkozásokkal. Nem döntenek sem Isten mellett, sem a világ mellett, ez annyi, mint Isten ellen döntenek. A Sátán ismét győzött felettünk, mert önmagunk akartunk lenni.

De hát hol van a megoldás, hol a kivezető út a Sátán hatalmából? Ebben a versben, ebben a tényben: Mindez pedig azért lön, hogy beteljesedjenek a próféták írásai. Isten bárányának szenvedései kellett, hogy teljesüljenek. Ő drága áron váltott ki a Sátán hatalmából.

Isten győzelme.

Alapige: Máté 27:31—50.

A Sátán győzött. Legalább is azt mutatja ez a történet. Gonosztevőnek, istenkáromlóknak minősítették a szentet. Micsoda megcsúfolása ez Istennek?! Csak csúfolják királynak a Királyt. Keresztet hordoz, a gyalázat fáját a dicsőség Ura. Mérgezett ecettel kínálják,

hogy elkábuljon Ő, aki a halál félelmét meggyőzte az emberekben, sorsot vetnek ruhájára, mint egy úszóelvonulónak, aki pedig az út, igazság s az élet. Ez az istenkáromló, akinek feje fölé csúfságból írják: Jézus, a zsidók királya, minden népek királya. A latrok közé helyezik el, mint főgonosztevőt, Őt, aki kegyelmezni tudott a bűnösöknek. Felette, ki csak áldani tudott, gúnyolódni. Őt, aki bízott Istenben, nem szabadítja meg Isten a keresztről. És mindezek betetőzésül: Isten is elhagyja, Isten Fia Isten nélkül! Úgy látszik, Isten meghátrált a Sátán hatalma előtt. Micsoda győzelme a Sátánnak, a gonosznak, a bűnnek Isten felett! Nincs sem égen, sem földön egyetlen pártfogó hang, mely odakiáltaná: Isten Fiával cselekedteték ezt! Mit remélhet még az ember, amikor az egyetlen igazi ember felett győzött a Sátán? Micsoda győzelem a Sátánnak.

Micsoda győzelme ez Istennek! Mert a Sátán csak egyet nem tudott elérni: hogy Jézus megtagadja Istent. Még akkor sem, amikor saját fájdalmas panaszával kiáltja: Én Istenem, miért hagyál el engemet? Még akkor sem, amikor kiadá lelkét. És ezért győzött Isten. Mert teremtett embert a Jézusban, ki engedelmes mind a keresztfának haláláig. Azért engedte Jézust egészen odáig jutni, hogy meghaljon a kereszten, hogy egészen az utolsó pontig, amikor megtörik minden hűség Istennei szemben, az Isten által teremtett új ember engedelmességével utolsó percben is Isten felségét ismerje el. És most már odaajándékozhatta az Ő szent Fiának engedelmes-ségét mindazoknak, akik csak voltak és lesznek egészen addig, míg ég és föld eltörlődnek. Most már rabul ejthette a Sátán az embereket, mert Isten körülfogta ezt a bűnnel teli embert irgal-mával, megbocsátással, szeretetével. Amíg Isten haragja van az emberen, addig az emberen csak bűn van. De Isten kitöltötte már haragját az emberen, a Jézus Krisztusra, igazsága ismét makulátlan. Isten már nem szükségképpen haragszik mireánk, emberekre, hanem szükségképpen szeret. Nem azért, mert ennek így kell lennie, hanem mert Ő így határozott. Isten most már szeretheti az embert és sze-reti is. Ahol pedig szeretet van, ott nincs bűn. Isten igazsága nem tűrhetné meg, hogy bűnös embert szeressen. De szeret, mert minket nem önmagunkban lát, hanem a Jézus Krisztusban, igen, engedel-meseknek, igen, olyanoknak, kik kiengeszteltük Istent, igen olyanoknak, akik Istent még akkor sem átkoztuk meg, amikor minden emberi megfontolás szerint okunk lett volna rá. Igen, amit Jézus elszenvedett főpaptól, Pilátustól, csöcseléktől, katonáktól, tanítványaitól, a kereszten festében és lelkében, a pokol mélysé-geiben, azt mind mi szenvedtük el. Így látja ezt Isten, így adja ezt Isten nekünk.

A Sátán akaratlanul is Istent szolgálta. Győzelme Isten győ-zelme. Amit a Sátán az ember elvesztésére tett, azt Isten az ember megmentésére tette. Isten akarta, hogy amit az írások megjöven-döltek, az beteljesedjék az Ő egyszülött Fián. A Sátán el akarta szakítani az embert Istentől és amikor minden jel szerint sikerült,

Isten épen akkor szerezte vissza az embert magának. Mert Jézus halálában a mi életünk van, poklokra szállásából a mi szabadulásunkat nyertük. Isten haragja töltetett ki Jézuson, és ezért szeret Isten. Bünné tételett, hogy nekünk igazságunk legyen. „Eli, Eli, Lama Sabaktani“, ez annyit jelent: Immánuel! Isten győzött, mert az ember nem elveszett, hanem megtaláltatott.

Isten győzött, értünk győzött. Diadalának gyümölcse a miénk. Isten győzött — mi is győztünk. A kereszti miatt a pokol minden kapuja sem vehet diadalt rajtunk. Nagypénteken gyászolunk, mert a győzelem órára tekintünk. És nagypénteken örvendezünk, mert Isten győzött és mi is győzünk Vele együtt.

Isten kinyilvánítja győzelmét.

Alapige: Máté 28:1—7.

Úgy éreztük, hogy az első vers még a nagypénteki történethez tartozik, ahhoz a történethez, ahol az ember cselekedete áll az előtérben. Igen, ennyi még az, amit az ember megtehet: miután megöli Isten Fiát, azután visszaemlékezik reá és — legfeljebb végső tisztességet ad neki. De tovább már nem jut, nem juthat.

Ami még ezután van, az már Isten tette a teljes világosságban: „És imé, nagy földindulás lőn, mert az Úrnak angyala leszállván a mennyből és odamenvén elhengeríté a követ a sír szájáról...“ Ime az ellentét nagypéntek és húsvét között: Ott földindulás Isten haragja miatt, itt földindulás Isten kegyelmi tette miatt. Ott bezárul az ég, itt angyal száll alá a mennyből. Ott a sír szájára hengerítik a követ, itt el van hengerítve a kő. És mindezek háttérben: ott megölik Isten Fiát, itt: feltámadott! Ott győzött az emberi gonoszság, itt győzött az isteni szeretet. Ott az ember harcolt Isten ellen, itt Isten kinyilvánítja győzelmét az ember megmentésére. Ott látszólag győz a Sátán Isten felett, itt Isten megmutatja, hogy Ő a győző. Ott a halál lezárja az életet, itt Isten feloldja a pecsétet. Istené az utolsó szó és ez a szó: élet!

Oh, ha nagypéntekkel lezárult volna az a történet, amely ezzel az üzenettel kezdődött: Hirdetek néktek nagy örömet! Mi reménysége lett volna még az embernek? Ha még hite volna egyáltalában, hogy van Isten, akkor nem remélhette volna, csupán haragját ennek az Istennek. De Isten jóvátette, amit az ember elrontott. Ő maga szüntette meg haragjának okát: újból él az, akinek halála Isten örök haragját pecsételte volna meg. Isten úr a gonoszság felett, úr a halál felett, Isten győzött.

Oh, ha a nagypéntekkel maradt volna az ember, akkor bűn és halál erősebbnek mutatkozott volna, mint Isten. Akkor a Jézus megfeszítését nem Isten akarta volna, akkor a Jézus halála nem megváltó, hanem az ember kárhozatát megerősítő pecsét lett volna, akkor hatalmasabb erők mozgatták volna a Jézussal történeteket, mint amekkora erő Isten, akkor valóban nem láthattuk volna meg a Jézus leverettetésében, Isten győzelmét, hanem a Sátán erejét,

mellyel szemben Isten meghátrált, mert kénytelen volt átengedni tehetetlenül Jézust a bűn kényszerítő erejének. De a feltámadás fényében glória fonódik a keresztre. A feltámadás bizonyítja, hogy Isten akarta Jézus halálát. A feltámadás mutatja, hogy Isten hatalmasabb, mint Sátán, bűn, halál. Ő megakadályozhatta volna Jézus megfeszítését, de ennek meg kellett történnie, mert Isten úgy akarta. Igen, ha mi a keresztre nézünk, tudhatjuk, hogy ott valóban átvitetett Isten haragja Jézusra, tudhatom, hogy igaz vagyok Isten előtt. A feltámadástól ismét visszanezünk a keresztre és látom, hogy már akkor Isten győzött és a feltámadásban csak kinyilvánította az ő győzelmét. A feltámadott Jézustól tekintek vissza a keresztfeszítettre és tudom, hogy nincs okom többé félni Istentől.

Isten feltámaszthatta volna Jézus Krisztust úgy is, hogy csupán magának szerzett volna elégtételt, Jézust igazolhatta volna, hogy azután annál nagyobb hosszúval forduljon az ember felé. De nem! Isten valóban győztessé tette a Jézust, de győzelme a miénk is, mint ahogy halálának érdeme is a miénk. Mert nem véletlen, hogy a Jézus születését hírül adó angyal ugyanazt mondja, mint a feltámadást hirdető angyal: Ne féljete! Ahol Isten belép a világba látható jelekkel, ott az ember megrémül. De nagy az Isten kegyelme, mert mindenek előtt siet megbátorítani Isten: ne féljete. Ahol az Isten ezt mondja, ott oka van rá, hogy ezzel a szeretetteljes szóval köszöntsön. Első alkalommal Jézus születése, itt Jézus feltámadása. És innen tudjuk, hogy Isten nem bosszút áll Jézus feltámasztásával, hanem mellénkáll és Isten győzelmének diadalünnepén mi is részesevünk abban.

Ha még kétségünk lehet ezek felől, úgy hallgassuk a bizonyágtévő szavakat: Jertek, lássátok a helyet, ahol feküdt vala az Úr! És csak miután asszonyok meggyőződtek saját szemükkal, hogy Jézus csakugyan feltámadott, küldi el őket az angyal, hogy hirdessék ezt a nagy örömet a tanítványoknak. Egészen hozzánk érkezett el az ő bizonyágtévésük. És mi hinni fogjuk, hogy az Úr feltámadott. Hisszük, mert máskülönből rajtunk volna a kereszttáka. Hisszük, mert ott akarunk állani Isten jobbán, amikor kihirdeti győzelmét. Hisszük, mert Isten életet adott a Jézus feltámadásában és mi élni akarunk.

Istené.

Alapige: I. Péter 2: 1—8.

Nem lehetetlen követelés ez: levetni a gonoszságot, álnokságot, képmutatást, irigykedést, rágalmazást és mindenekben lelki házzá épülni fel? Hiszen embernek lenni azt jelenti, hogy mindezekben élni. Valóban lehetetlen az embernek ez a követelés, mint minden isteni parancs és törvény. A törvény éppen azért adatott, mert emberek vannak, kik gonoszságban, rágalmazásban, irigységben élnek, mert nem tehetnek egyebet. Minden isteni parancs, mely Isten előtt kedves életet követel, lehetetlen igénnyel lép fel

az emberrel szemben, már eleve ki van zárva még a lehetősége is az ember számára, hogy azokat teljesítse. Nem ugyanaz a helyzet itt is?

Embernek lehetetlen, de itt nem általában az emberekhez szól az apostol, hanem azokhoz, akik már tapasztalták, izlelték Isten jóságát. Olyan emberekhez szól, kik valóban a drága és becses szegletkövön állanak, akiknek élete új élet, mert a Krisztus kereszthalálán és feltámadásán épül fel. Emberekhez, akik letették életüket a Krisztus keresztségénél, akik útalkozó borzongással szemlélik elmúlt életüket, mely Isten haragja alatt volt, elzárva az Isten szeretetétől, ellenségeskedésben Istennel. Emberekhez szól ez a felhívás, akik újonnan nyerték vissza életüket, mint mocsoktalan csecsemők Istentől, a Krisztus igazságával, engedelmességével. És ezeknek nem lehetetlen, ezeknek nem kegyetlen Isten parancsa, hanem drága útmutató.

Tudjuk-e, hogy Isten megkegyelmezett nekünk a Krisztus szenvedéséért? Tudjuk-e, hogy Isten harag helyett győzelmében részesít? Elfogadtuk-e Isten kegyelmét? Felnyílt-e szívünk a nagypéntek és húsvét Istene előtt? Akkor valóban elfogadtuk az új életet, melyben többet nem önmagunk, nem a Sátán, hanem Isten uralkodik, akkor itt nem mi cselekedtünk, hanem a Szentlélek Isten. Amit ez az Ige követel, nem lehetetlen többé, mert Isten él bennünk és Ő maga tesz képesekké annak betöltésére. Nem lehetetlen, mert egész életünk a Jézus Krisztus hatalma alatt áll, rajta épül fel és nekünk öröm, hogy az érettség szenvedett, érettség is feltámadott Jézus Krisztusnak engedelmeskedjünk. Jézus Krisztus a mi lelkünkben a Szentlélek által. Azt jelenti „most született csecsemőknek“ lenni a feltámadás által. Erőt nyerünk. És mintha nem tudnánk, hogy most ezzel az új erővel, a Krisztus erejével mit csináljunk, hogyan legyünk hátásak Isten iránt. Az apostol mintegy útmutatásul tanít: levetni a gonoszságot, irigységet stb. Ennek az újszülött embernek már nem a törvény szigorát jelenti mindez, hanem örvendezést, hogy végre útat, módot talált arra, hogy kifejezhesse háláját Isten iránt, bebizonyíthassa, hogy Isten nem hiába tette a maga gyermekévé az embert a Krisztus keresztségében és feltámadásában, hanem az ember is Istené lett. Levetni gonoszságot, álnokságot stb. annyit jelent, mint Isten gyermekéhez méltó életet élni, bebizonyítani, hogy valóban Isten gyermeke vagyunk.

A gonoszság, álnokság, képmutatás stb. még benne van az emberben, de már nem uralkodik rajta. Már valami idegen fest, melyet a Krisztusban újjá lett ember gyűlöl és harcol ellene. Hát hogyné vetné le a rosszindulatot, gonoszságot, mikor Isten a Krisztusban jóakaratot tanúsított iránta. És neki csak a Krisztus a fontos. Hogyné rázná le az ármánykodást, amikor látja, hogy ez juttatta Krisztust a keresztre. És neki a Krisztus jótetszése a fontos. Hogyné utálná meg az irigységet, amikor Isten Fiának nem volt hol lehajtania fejét és mégis boldog volt Istennel. És ő csak

Istennel akar élni. Hogyne irtózna a rágalmazástól, mikor Isten még igazságos ítéletét is nem az emberen, hanem Krisztuson töltötte ki. Hogyne hozná meg az újjálett ember ezeket az áldozatokat, hiszen ő már nem a test, a bűnös ember szerinti életet éli, hanem a Lélek szerint való életet és egész élete most már arra való törekvés, hogy a lélek, Isten lelke valósággal átitassa testét és lelkét egyaránt. Gondolatává, érzésévé, akaratává, csontjává és vérévé lett a Krisztus, ki szegletkő egész életének lelki házában, minden mindenekben, kiben az egész élet értelmet nyer. És ebben az értelemben vagyunk szent papság.

Végül az Igében egy árnyék is jelentkezik, azoknak élete, kikért hiába halt meg és támadott fel a Krisztus. Krisztussal visszanyertük életünket, Krisztus nélkül elvesztettük azt. Ez utóbbiaknak megütközés és botránykozás köve a Krisztus. Nekünk micsoda a Jézus Krisztus?

Kozma Tibor.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A vasárnapi iskolai munka.

A vasárnapi iskolai munka a britt szigetekről indult el a XVIII. században. Az első vasárnapi iskoláknak céljuk csupán a züllésnek indult gyermekek megmentése a Krisztusnak. Európába 1825 ben jön át a vasárnapi iskola. Hamburgban 1825-ben keletkezik az első. A németek meglátják hamar, hogy nemcsak a züllésnek induló gyermekek iránt van kötelessége az egyháznak, hanem minden gyermek iránt, s így megnyitják nemsokára a vasárnapi iskolát minden gyermek számára. A század második felében német földön más változások is esnek a vasárnapi iskolában, úgy, hogy a legtöbb helyen a nevet is megváltoztatják „gyermekisten-tiszteletre”, bár sok helyen megtartják a vasárnapi iskola nevét és jellegét. Magyaroknál „vasárnapi iskola” névvel lesz ismeretes már a múlt század második felében, általánosan csak a világháború után terjed el. Ekkor lesz általános Erdélyben is.

Mi lényegében a vasárnapi iskola ?

1. A vasárnapi iskola az egyház munkája. Az egyház pedig a Krisztus élő teste, melynek feje Krisztus, akiben az egyház tagjainak „növekedniök” kell (Kol. 2 : 19). Az egyház Isten temploma, melyet lelki kövekből maga Krisztus, aki a Ház építője (Hebr. 3 : 6), épít fel (I. Pét. 2). Az egyház Krisztus birodalma, melyben Ő állandóan jelen van, s Lelke által kormányozza. Ő küldi el a szolgálait azért, hogy azok „tanítványokká”, vagyis „keresztyénekké” tegyék az embereket (Mt. 28 : 18), hogy ismertessék meg mindenkivel Őt, a Királyt, s mindenkit hívjanak az Ő birodalmába, hogy Ő maga tegyen minden embert az Ő országa polgárává. Az egyházban Krisztus munkálkodik az Ő Lelke által. Az Ő munkája pedig a megváltás. Ehhez az ember semmit hozzá nem tehet, ezt nem siettetethi vagy nem késleltetheti. De Isten kikutathatatlan irgalmából mégse az ember szolgálata nélkül történik ez a munka. Krisztus az egyház mennybement Királya eszközöket rendel (Ef. 4) az Ő teste neveltetésére, Isten temploma felépítésére, nyája összegyűjtésére, birodalmába hívó szava továbbadására. Az egyháznak minden munkája éppen ebben áll: eszköz lenni a Krisztus kezében, hagyni, hogy a Szentlélek munkálkodjon benne és általa a Krisztus teste nevelésére, Isten temploma felépítésére, Krisztus nyája összegyűjtésére, a birodalomba hívó szó továbbadására. Ebben megegyezik a vasárnapi iskolai munka az egyház összes többi munkáival.

2. A vasárnapi iskolai munka nem lehet egyéni vállalkozás,

hanem a Krisztus megbízásán alapszik: „Legeltesd az én báránymaimat“ (Ján. 21 : 15).

A vasárnapi iskolai munka a Péternek (Ján. 21 : 15), vagy mondhattuk volna, hogy az összes apostoloknak (Mt. 28 : 18—20), s így az egész egyháznak adott megbízásban nyeri alapját. Tehát a vasárnapi iskolai munkára a *megbízás nem új*. A kijelentés (nem a Kánon) lezártságából következik, hogy nem kaphat az egyház új parancsot (v. ö. Ján. 16 : 14). A vasárnapi iskolai munka megindulásánál a régi parancs meghallásának, a neki való engedelmesség egy új módjának meglátásáról van szó. A Szentlelket nyert ember mintegy újból merít a kimeríthetetlen parancsból. A vasárnapi iskolai munka a Krisztus parancsa iránti engedelmesség egy új, eddig még határozottan nem látott módja.

3. Nem arról van itt szó, hogy az egyház nem látta volna Krisztus parancsát, vagy hogy nem engedelmeskedett volna annak. Itt csak egy új, eddig még nem látott módról, de nem az egyetlen lehetséges módról van szó. Hogy ez mit jelent, mindjárt meglátjuk.

Előbb azt vizsgáljuk meg, hogy mi a vasárnapi iskolai munka újabb meghatározója? Az, hogy ez a munka a *gyerekek között* történik. Krisztus munkájában: a megváltásban, ami által az Ő egyházát létrehozta, megalkotta, nincs különbség aszerint, amint az gyerekekhez vagy felnőttekhez, ügyvélt jókhoz vagy rosszakhoz szól. Krisztus ugyanúgy vált meg mindenkit. S Krisztusban el is tűnnek az ilyen különbségek (Gal. 3 : 28). De a teljes váltáságig, a mi elrejtett, dicsőséges életünk megjelenéséig, míg hordjuk az első Ádám ábrázatát, addig hordanunk kell ezeket a különbségeket is. Konkréte ez itt azt jelenti, hogy a váltásgról való híradást, a Szentlélek szavát én, a megváltott ember, a Krisztus szolgálatra kiválasztott edénye úgy kell hogy hallassam, hogy azt éppen egy bizonyos embercsoport hallja meg. A vasárnapi iskolában éppen a gyerekek azok, akik előtt a Krisztus szavát hallatnom kell. Ők azok a „báránymaim“, akiket általam a Krisztus Szentlelke legeltet.

4. Tévedés lenne most azt gondolnunk, hogy az egyház eddig nem hallotta volna meg azt a parancsot a gyerekekre vonatkozólag. Tévedés azt gondolni, hogy eddig nem engedelmeskedett volna. Mert tévedés lenne azt gondolni, hogy egyedüli engedelmességi mód a gyerekek közötti munkára a vasárnapi iskola. Hiszen a gyerekek addig sem voltak kizárva a gyülekezeti istentiszteletről, s ez is a keresztyén szülők gyerekeinek a keresztyén vallás elemeibe való bevezetése. S úgy a gyülekezeti istentiszteletben, mint a vallásánításban a Szentlélek munkálkodott. A teljes, részekre nem bontható Szentlélek.

Nem a Szentlélek egy újabb munkájával állunk szemben a vasárnapi iskolában, hanem a Szentlélek által indított ember engedelmességének egy újabb formájával, egy *újabb módszerével*. Ez az új módszer nem léphet fel semmi szín alatt sem azzal az igényvel, hogy egyedüli lenne. Sőt inkább ismernie kell a maga hatá-

rait. Nem igényelheti magának azt, hogy a gyermekek közötti munka egyedül neki sajátíttassék ki. A vallásánítást és az istentiszteletet nem teszi feleslegessé a gyermek számára, hanem azokhoz járul, mint az istentiszteletre előkészítő, s a vallásánítást kiegészítő, s mindkettőt a személyes pásztoráció momentumaiival elmélyítő életjelenség.

A vasárnapi iskolát el kell tehát halárolnunk a gyülekezeti istentisztelettől és a vallásánítástól, illetve ezeknek egymáshoz való viszonyát kell megvizsgálnunk.

5. A gyülekezetnek a gyermek tagja már a keresztség által, s így mintegy jogszerint résztvehet a gyülekezeti istentiszteleten, ami az Isten és ember találkozásának ünnepélyes formája. Jézus Krisztus, a jó Pásztor keresi és már meg is találta a gyermeket, a találkozás már megtörtént, s a gyermek már ott él a kereszttövében. A gyülekezeti istentiszteleten, a megváltottak ünnepi közösségében helye van a gyermeknek, éppen úgy, mint a felnőtteknek. De mikor ezt hangsúlyozzuk, ugyanakkor meg kell látnunk, hogy a gyermek gyermek. Ő még nem tudja azt, hogy mi a gyülekezet, a megváltottak közössége. Előtte érthetetlen az, hogy emberek, akik talán nem is ismerik valamennyien egymást, testvéri közösségben boruljanak le Isten előtt. Főleg pedig nem tudja megérteni, felfogni a gyülekezeti istentisztelet emberi oldalát, mivel az a felnőttek lelkéhez van emberileg szabva. Az ígéhirdetés emberi szavai, emberi fogalmai idegenek a gyermek számára, sőt a legtöbb ima és gyülekezeti ének is a maga emberi oldalában egészen távol áll a gyermektől. Tehát a gyermek előtt egyfelől a gyülekezet, mint közösség, másfelől a gyülekezeti istentisztelet külső formája, emberi oldala idegen.

A vasárnapi iskolával ebben a két pontban jön a gyermek segítségére az egyház. Először is a gyülekezetbe beleneveli a gyermeket. Nem azt mondjuk, hogy tagjává teszi. Ez már megtörtént a szent keresztség által. Már ott van a gyermek az egyházban. A vasárnapi iskola által a gyermek előtt ez a tény világossá lesz. Megkönnyíti ezt a munkát, emberileg szólva az, ha a gyermek keresztyén családba tartozik bele. De akár tartozott a gyermek egy keresztyén családi környezetben, akár nem, a vasárnapi iskolában egy kis közösségnek lesz a tagja. Itt megéreztetik vele, hogy ő ennek a kicsi közösségnek tagja úgy, hogy ami a másik taggal, a másik gyermekkel történik, az őt is érdekli. Látja elsősorban azt, hogy a vezető, akit pedig semmi vérségi kapocs hozzájuk nem fűz, valamennyiöket egyaránt szereti, s őket is egymás iránti szeretetre vezeti, buzdítja. Ha valamelyik beteg, a vezető meglátogatja. Ha valaki közülük szegény, azt segítik közösen. Egymásért imádkoznak. Ebben a kicsi közösségben megérzi az, aki keresztyén családi körből jött, hogy ugyanaz a szeretet köti össze ennek tagjait, mint a család egyes tagjait; aki pedig egyházellenes családból jött, az azt érzi meg, hogy itt egy eddig még nem tapasztalt, meleg, egymásért aggódó szeretetközösségnek lett tagjává. Mind job-

ban és jobban megéreztetik, hogy ez a szeretet a Kereszt tövéből áramlik reájuk. A Krisztus önmagát adó szeretete az, ami őket összeköti.

Rendre meglátja a gyermek, hogy nemcsak az ők kicsi csoportjuk van a Krisztussal összekötve, hanem más csoportok is. Meglátják, hogy ezt a szeretetet nem lehet kisajátítani. Krisztus szeretete összefogja mindazokat, akik a Krisztust Királyuknak és Megváltójuknak vallják. A keresztyének egyik a Krisztusban. A vasárnapi iskolában a már Krisztusban élő emberek által a Szentlélek mulatja meg a már elválasztott, s többnyire a keresztség sakramentoma által már Krisztusnak elpecsételt gyermek számára a szentek egyességét, a szent gyülekezetet. Itt nevelődik bele a gyülekezetbe a gyermek. A vasárnapi iskola ezért tulajdonképpen az úrvacsorára készíti elő, mely a Krisztussal, s a szentekkel, vagyis az egyház tagjaival való egység kifejeződje.

Másik oldalt a vasárnapi iskola a gyülekezeti istentiszteletet közel hozza a gyermekhez, amennyiben annak emberi oldalát a gyermek előtt érthetőbbé, felfoghatóbbá teszi. Nem a központi, isteni titkot, hanem az emberi oldalt. Hogy az Isten Igéje a gyermekhez közel jöjjön, hogy a gyermek tényleg imádkozzék és énekeljen, azt nem lehet emberi módszerekkel elérni. Azt azonban meg lehet és meg kell tenni, hogy az emberi kifejezési formákat közel hozzuk a gyermekhez. Isten, mikor magát megismertette az emberekkel, emberré lett. Nekünk gyermekekké kell lennünk, hogy a gyermekeket Istenhez közel vigyük (Luther gondolata). Az Ige maga egy, akár a felnőttek istentiszteletén, akár a szorosabb értelemben vett gyermekistentiszteletein, akár a vasárnapi iskolában. De az emberi szavak, a mód, az Igének nyelvi ruhája lesz más. Alkalmazkodnom kell a gyermek szókincséhez, sajátos lelki világához, gyermekvilágához, sőt gyermeki problémáihoz. Az alkalmazkodás határa természetesen az, hogy csak az Igének, s nem a gyermek követelményeinek kell engedelmessé válnom. Mert a gyermek lelkivilágában a fantázia viszi a vezetőszerepet, azért sokan (Zurhellen, Pleiderer, Schamelmann) meséket csinálnak a bibliai történetekből. Ez helytelen. A módszer keresésénél nem szabad a célt eltévesztenünk. Mi a célhoz akarjuk a gyermeket elvezetni, s csak azért, mert egy a célhoz nem vezető út, járhatónak látszik, nem ejthetjük el a célt. A vasárnapi iskolai munkában az igehirdetésnek olyannak kell lenni, hogy a gyermek meghallja az Igének éppen hozzá szóló üzenetét.

Ugyanez a követelmény az énekekkel és imákkal szemben is. Legyen az a gyermek felelete a meghallott Igére. Igaz, hogy nagyon sok énekünk és imánk lehetnek felnőtteknek és gyermekeknek egyaránt áhítatuk kifejezői, de általánosságban mégis mondhatjuk, hogy helyes az a követelmény, hogy a gyermekeknek külön énekeskönyv kell, melyben fordulhatnak elő a nagy énekeskönyvben előforduló énekek is. Általános szabály az lehet, hogy a gyermekek számára írt énekeskönyv nagyon sok éneke a felnőtt-

teknek is lehet éneke, de a felnőttek számára írott énekek nagyon kicsi része válhat a gyermekek énekévé.

Az ima a vasárnapi iskolában soha sem lehet felolvasott ima, mert ez elevenségéből, közvetlenségéből, ami pedig a gyermek lelke számára nagyon fontosak, rengeteget veszít.

Még azt is meg kell jegyeznünk, hogy a gyermek nem képes hosszas ideig odafigyelni, nagy összefüggéseket meglátni, ezért a gyermekeknek szóló igehirdetés vagy legyen rövid (a szorosabb értetemben vett gyermekistentiszteleteken), vagy pedig az egyes részeket megbeszélés, elmélyítés kövesse (vasárnapi iskolában). Ez utóbbi a gyermek lelkének megfelelőbb, aki szereti a későbbi pubertás korával ellentétben, gondolatait elmondani.

A fentiekből következik, hogy a vasárnapi iskola nemcsak előkészíti, reáneveli a gyermekeket az istentiszteletre, hanem maga is istentisztelet. Istentisztelet magában a felépítésben. Mindig énekel és imával kell kezdődnie, s végződnie. A játék nem tartozik bele a vasárnapi iskolába, hanem csak azután történhetik.

Az ünnepélyességnek meg kell látszódnia az egész tartam alatt. A vezető magatartása szeretetteljes, komoly, ünnepélyes legyen.

Maga a hely is, amennyire csak lehet, legyen ünnepélyes. Lehetőleg a gyülekezeti teremben kell tartani.

6. A vasárnapi iskolai munkának viszonya a vallástanításhoz. A vasárnapi iskola egyezik a vallástanítással abban, hogy mind a kettőben a központi helyet a „tanítás” foglalja el, a szó újszövetségi értelmében. Mindaz, ami a vallástanításban a tanításra érvényes: hogy lényegében az igehirdetés egyik formája, hogy személyletes legyen, a gyermekhez közel jöjhesse az Ige stb., mindkettőre egyformán érvényes. Eltérést mutat a kettő több pontban. Először is abban, hogy a vasárnapi iskolai tanítás be van ágyazva az istentiszteletbe. Igaz ugyan, hogy az iskolai vallásórát is énekekkel és imával kezdjük és végezzük, de ennek dacára az iskolai vallásóra, ellentétben a vasárnapi iskolával, nem istentisztelet. A vallástanítás az Isten Igéjének tan formában való hirdetése. Ezért nem is szakad meg a konfirmációval, míg a vasárnapi iskola megszakad, mert annak csak addig van feladata, míg a gyermek a szentek egysége öntudatos tagjává nem válik.

Nagyon fontos, hogy a vasárnapi iskolában nincs meg az iskolai kényszerűség, ami megvan a vallástanításban. A vasárnapi iskolába senki sem kényszeríthető.

A vasárnapi iskolában több az istentiszteleti momentum, mint az iskolai, a pusztán tanítói, a katechetikai. Ez utóbbi éppen azért van benne, mert a gyermek lelkivilágához szükségképpen nem a tiszta előadással, hanem a tanítással, a katechetikai módszerrel lehet közel menni.

Ezekből következik, hogy a vasárnapi iskola és a vallástanítás egymást nem pótolhatják, hanem szükségképpen egészítik ki egymást. Viszont a gyülekezeti istentiszteletet sem lehet teljesen mellőzni, hanem mennél gyakrabban a gyermekeket a rendes gyü-

lekezeti istentiszteletre is el kell vinni, hogy lássa meg azt az ünnepi gyülekezetet, melynek ő is tagja. Helyes, sőt leghelyesebb az, ha van a vasárnapi iskola mellett állandóan gyermekistentisztelet a templomban, melynek időtartama ne legyen hosszú, mert a vasárnapi iskolában is istentisztelet folyik, ami a gyermek egész figyelmét megköveteli.

7. Legfontosabb momentuma a vasárnapi iskolának a pásztori momentum. A gyermekkorban nincs közösségi érzet. A gyermekkorban fontosabb, mint akármelyik másik korban az, hogy személyesen foglalkozzanak vele. A közvetlen hatás. Ezt a gyülekezeti istentiszteleten nem lehet megtenni. Hiszen még általánosságban sem tudna senki sem kiterjeszkedni a gyermekek sajátos lelkivilágára, nemhogy minden egyes gyermeki lélekkel külön foglalkozzék. Az iskolában könnyebb a dolog, de itt is az anyag szükségképeni fontossága, a tanév rövidege, az iskola levegője, alkata stb. a lelki gondozás elé akadályokat vagy legalább is korlátokat állít. Olyan országokban, ahol a vallástanítás fakultatív, egyáltalán nem áll még ez a korlátozott lelki gondozási lehetőség sem az egyház szolgálatában. Ezzel ellentétben a vasárnapi iskolában egy vezetőre kevés, átlag 20—30 gyermek esik (legalább is ez lenne a kívánatos), akik egy kis családot alkotnak. A vezető jól ismerheti ezt a kevés gyermeket, a gyermek bizalmát könnyű megnyerni. Tudja minden bajukat, velük együtt érez, küzd, s így egy kis pásztorális közösséget alkot a gyermekekből maga körül. Így tudják legeltetni a vezetők a Krisztus bárányait.

A pásztori momentumhoz tartozik az is, hogy a vasárnapi iskola mindenki számára nyitva van. Egyszerű, züllésnek induló gyermekek, akikről már mindenki lemondott, itt éppen úgy megismerhetik Krisztus szeretetét, mint a hívő családban nagy gonddal nevelt gyermek. A legjobban neveltet és a legelhagyatottabbat egyaránt hívja a Jó Pásztor: „Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket és ne tiltsátok el őket...” (Mk. 10: 14).

S éppen ennél a mozzanatnál kell egy percre megállanunk és magunkbaszállanunk. Vajjon megtesztünk-e mi mindent, amit megtehetnénk azért, hogy még a legzüllöttebb gyermekek is meghallhassák az Igét? Vajjon nem mondunk mi nagyon is hamar le ezekről, s megelégszünk azzal, hogy a jó családi nevelést nyert gyermekeket vezessük azon az úton, melyen szülei is vezetik? Helyes, hogy most mindenki, a legjobb nevelésű gyermek is jár vasárnapi iskolába, hiszen láttuk, hogy mennyire fontos ez. De közben nem felejkeztünk-e el azokról a gyermekekről, akik annyira szívéen feküdtek a vasárnapi iskola első munkásainak? Mi, az egyház szolgálói, mindenkiért felelősek, mindenki iránt kötelesek vagyunk.

Horváth István.

Szemet kell-e hunynia a keresztyén szeretetnek ?

A számvizsgáló urak pénztárvizsgálatra jönnek a pénztáros úrhoz. Mint jó ismerősök szives és udvarias fogadtatásban részesülnek. Egy asztalra már elő vannak készítve a könyvek és mindenféle iratok s egy csodálatosan tiszta, külső alakjában is jó benyomást kelthető tiszta ív papír. Az a hivatása, hogy az évente újból és újból előjövő szertartás végén rávezessék és aláírásukkal megerősítsék azt az ismert mondatot, amely a mintaszerű könyvvezetésről tesz bizonyosságot. Az urak jól tudják, hogy mindez csak formáság a pénztáros úr is meg van róla győződve — hogyan lenne? — s már a belépéskor feltételezték, hogy a hű pénzkezelést és tiszta könyvelést bizonyító mondat a készenálló ívre rá lesz vezetve. Vajjon csak formalitás-e ez? Csak egy látszatkötelesség? Egyik bizonyítási forma, amit a világi üzleti szokások megkövetelnek? De hiszen testvérek és keresztyének közt vagyunk. Nem elég biztosíték-e ez! A mi ügyünk az Úr ügye, hogyan lenne a zámadás is ez ő ügye!

Bocsánatot kérek, ha egy kicsit iskolás módon beszélek. Amit azonban itt elmondok, nem úgy gondolom, mintha azt hinném, hogy ez csak keresztyén fedél alatt lehetséges. Tudom, hogy mindenütt, minden lehetséges és tudom, hogy aki egy pénztárvizsgálatban csak egy formális szertartást akar látni, elmulaszt egy mindennél komolyabb kötelességet, a nevét gyanútlanul írja egy hamis irat alá és a pénztáros úr iránt semmiképp sem mutat tiszteletet az, aki a munkáját nem veszi komolyan, vagy pedig őt a hanyagságban és könnyelműségben megerősíti.

Most folytatom az elbeszélést.

„Kedves kollega úr, hol vannak most az iratok és mellékletek, amelyek a ker. intézményeknek való adományok közvetítéséről szólnak? A lapokban ezeket rendszeresen felsorolták és nyugtázták, szeretnénk most a könyvvezetést ezen a ponton is megvizsgálni!”

„Bocsásson meg, kérem, az utóbbi időben beteg voltam s nem volt időm az adatokat bevezetni.”

„Itt van azonban a pénztárnapló s itt vannak az adományok bejegyzése! Az utolsó bejegyzések egy félévvel ezelőtt történtek. Csak nem volt ilyen hosszan beteg?”

„Hát igen, nagyon sok dolgom volt. Különben is, ez nagyon fárasztó és időrabló munka.”

„A nehézség abban áll, hogy az adományok legnagyobb része nincs továbbküldve, noha azoknak a ker. intézményeknek nagy szükségük van a pénzre. Itt reánk bizott pénzekről van szó s az ilyen reánk bizott javakkal még hűségesebben kell bánni, mint a saját pénzünkkel.“

„Kikérem magamnak az ilyen megjegyzéseket. Önök azért jöttek, hogy a pénztárt megvizsgálják s nem, hogy szemrehányásokat tegyenek.“

Tovább mondom.

Két iratot tesznek a vizsgálóbizottság elé. Az egyik a főkönyv, a másikban a bankutalványok vannak. A pénztáros úr azt óhajtja, hogy ezeket vizsgáljuk meg, egyszerűen, hogy az egyik a másiktól helyesen van-e leírva. De minket kevésbé a barátunk széprás tudománya, mint inkább az érdekel, hogy minden adat pontosan be és ki van-e vezetve. Ezért megvizsgáljuk először a bevezetett számok összeadását és felfedezzük, hogy itt önkényességek csuszta be. Ez felizgatja a pénztárnok urat s éles megjegyzést tesz, hogy az előbbi számvizsgálók a számadását nagyobb jóakarattal nézték. Így a szép és harmonikus kollegiális viszonyt egy el nem hallgatható bántó hang zavarja meg.

Tovább mondom.

A telefonnál.

„Az ön intézményének az elszámolása van a kezünkben és éppen ennek a vizsgálatával foglalkozunk. Szabad kérnünk, legyen szíves, küldje el a mellékleteket, valószínűleg a sietségben ott maradtak.“

„Hogyan, a mellékleteket is látni akarják? De ez nem szükséges. Csak vizsgálják meg az évi jelentést, írják alá a szokásos záradékot, így volt mindig.“

„Bocsánatot kérek, de szükségünk van a mellékletekre. A mellékletek együtt járnak a számadással. Ha vizsgálunk, eleget akarunk tenni a kötelességünknek.“

„Önök megijesztenek. A mellékletek a pénztárnokunknál vannak s ha most követeljük tőle, azt fogja gondolni, hogy nem bízunk benne. Ezt az óriási munkát ingyen végzi, becsületos keresztény ember, nem értené meg ezt a jogtalan bizalmatlanságot.“

„De nekünk egyszerűen csak a mellékletek kellene. Ki nézné ezt bizalmatlanságnak? Ellenkezőleg éppen meg akarunk győződni róla, hogy milyen hűségesen kezelték a pénztárt, amint azt természetesen feltételezzük is.“

„Lehetetlen! A pénztárnokunk lemond, ha ilyen mereven járnak el vele szemben. Az önök kívánsága már nem keresztény szeretet, hanem alaptalan bizalmatlanságot mutat.“

Tovább folytatom.

A számvizsgáló úr leveléből: „A múlt évi számadás pontos átvizsgálásánál megerősödött az az előbbi benyomásunk, hogy ez a keresztény munka alapos szanálásra szorul. Azt hisszük, jóakarattal és erős kézzel nem lenne nehéz ezt minden kár nélkül végre-

hajtani. Azért tisztelettel kérjük, sziveskedjék ez irányban az előmunkálatokat elvégezni s megfelelő intézkedéseket tenni.“

Mit válaszol az, aki ezt a levelet kapja? „Teljesen egyetérték Önnel abban, hogy a munka szanálásra szorul. Az első, amit levele alapján szükségesnek tartok, a számvizsgáló bizottság munkája megszüntetése.“

Lásuk tovább.

„Miért nem adták el a lehető leggyorsabban az itt bevezetett értékpapirokat? Ma ezek nem képeznek biztos pénzalapot. Jobb, ha most veszítnék valamit az eladásnál, mintha majd az egész összeget le kell írni.“

„Hát ez igaz. Ezek az értékpapírok nem elsőranguak. De az egyházunk vezetősége már régebb idő óta bizalommal volt ezenhez a bankok és vállalatok iránt. Tudjuk, hogy az értékpapírok nem jók. De nem sérthetjük meg e férfiakat azzal, hogy eladjuk azokat.“

Sajnos, még sok ilyent lehetne elbeszélni. De azt hiszem, hogy az elmondottak eléggé sokat mondanak ahoz, hogy érthetővé tegyék a kérdést: Kötelessége-e a keresztyén embernek szemet hunyni? Más szavakkal: Hozzátartozik-e a keresztyénségünkhöz, hogy csak hozzávetőlegesen számoljunk s a testvéri szeretet megkivánja-e, hogy számadási ügyekben olyan bizalommal viselkedjünk, hogy lemondjunk e bizalom jogosultságának vizsgálatáról? Értjük meg jól: lemondjunk. Mert, ha ezt nem tesszük, a kölcsönös testvéri szeretet ellen cselekszünk. A vizsgálat akkor bizalmatlanságot jelentene. Pontosan számadoltatni, ez esetben azt jelentené, hogy feltételezni hamis számadást. Ez esetben a vizsgálat egyszerűen egy formális aktus, a világi emberek szokásainak való engedmény.

A Királyok Könyvében van egy hely, amely e felfogást helyeselni látszik. Józsiás király elrendelte a főpapnak, hogy a néptől összegyűjtött pénzt adják át az ő írődeájának, hogy az a templom javításával megbízott embereket kifizesse. Ez azonban azt az utasítást adta, hogy „számadást nem kell tőlük venni a pénzről, amely kezökbe adatott, mert ők azt becsülettel végzik“. (II. Kir. 22 : 3—7.) Itt tehát építési munkáról volt szó. A számadások bérlistákat és anyagárák kifizetését tartalmazták. A munka nemcsak a nyilvánosság, de a főpapság szemei előtt folyt, a hűség és becsületesség mindig ellenőrizhető volt. Ezért nem volt itt veszélyben a pénzkezelés tisztasága. Ebből a bibliai helyből tehát nem lehet kiolvasni azt, hogy szabályá lehetne tenni, hogy a ker. munkák hittel és becsülettel végzett pénzkezelését ki kell vonni a felülvizsgálat alól, annyival kevésbé, mert egy izráeli király egyszeri rendelkezése nem állítható be irányadó rend gyanánt a keresztyénségbe s mert viszont az újszövetségben annál világosabb figyelmeztetés van a hűségre vonatkozólag. A hű és bölcs sáfárnak bizonyítania kell hűségét a vizsgálatnál. A kevésen való hűség követelése (Luk. 16 : 10) a könnyelműség minden formáját kizárja. Ha pedig bibliai példa

kell, ott van Dániel: „Az igazgatók és tisztartók igyekvének okot találni Dániel ellen a birodalom dolgai miatt, de semmi okot, vagy vétket nem találhatnak, mert hűséges volt és semmi fogyatkozás vagy vétek nem találaték benne.” (Dán. 6:4.) Ha bibliai alapra van szükségünk, akkor erre kell hivatkozni, amely nem a hibák el-leplezéséről, hanem hűségről, éspedig a környezete által megvizsgált és igazoló hűségről szól.

Lehet, hogy e dolgok iránti közömbösség gyökere, ami némely ker. körökben tapasztalható, egészen másutt kereshető. Leg-először is egy hamis közösségi felfogásban. A keresztyén szeretetet összetévesztik a felületes elnézéssel. Mulasztásokat vagy éppen hibákat nem vetnek annyira mérlegre, mert azt gondolják, hogy mindnyájan a megbocsátó kegyelem alatt állnak. A szigorú elbánás eszerint e kegyelemnek a megtagadása volna egy testvér irányában. Ezt nem szabad. Ez a gondolkodás lehet az egyik alap. A másik már rejtettebb. Ha azt mondhatjuk, hogy a pénz az az abszolút mérték, amely minden általa megmért és értékes dolog relativitását megmutatja és megállapítja, ez rámutat a pénz lehetőleges démoniájára. Abszolutságával értéktelenné mutat dolgokat és embereket. Így széttöri a jó és a rossz mértékét s olyan világot teremt, ami e mértékeken túl esik. Ez a döntő, magához vonz, vagy elvet. A Mammon itt mutatja meg mágikus, metallikus arcát. A pénz ezen varázsát úgy lehet áttörni, hogy Isten felségébe vetett hitünkkel a pénz hatalmát relatívnak jelentjük ki, úgy használjuk és úgy bánunk vele. Így a dolgok és az emberek visszanyerik azt, amit fölük a mérő és értékelő pénz elrabolt, legalább is részleges abszolutságukat. Így a Mammon fölé kerülünk s a személyiség méltósága, a keresztyén közösség erejével együtt meg van mentve és védelmezve. A pénz dolgában tehát nem szabad szigoruan eljárni, nem szabad túlságos komolyan venni. A bűvös Mammont tehát egy szükséges, de nem egész komolyan veendő alaknak nézzük, amely szolgál ugyan nekünk, de mi nem szolgálunk neki. Ez természetesen komoly hit. De benne azon keresztyén magatartás gyökerét látom, ami a szem-behunyasra vezet s ezért nem oszthatom.

Még egy lehetőségre kell rámutatni. Az olyan ker. intézményeknél és munkáknál, amelyek önkéntes adományokból élnek, ahol tehát a munkatársak egy része nem dolgozik közvetlenül a maga megélhetéséért s az élet harcában nem vesz erőteljesen részt, évek mulva elhalványul a tudata annak, milyen nehezen keresik a pénzt. E küzdelem keménysége feledésbe merül. Hiszen sohasem volt részük nélkülözésben. Miért vegyék hát olyan komolyan a pénz kérdését? Hiszen Isten gazdag, aki átsegíti gyermekeit a nehézségeken. Ha pedig számadást kell készíteni, ez is a múltba való visszatekintésre ad alkalmat, ahol ismét csak a segítség példáit látják. Adjunk hálát, ez a keresztyén cselekedet. De a számítás olyan, mintha egy gyermek az anyja kis pénztári naplójába akarna titokban belekukucskálni. Nézzünk fölfelé és menjünk előre!

Ez az igazi hit, de minden visszatekintés hitellenség és hiányos szeretet. Itt van a dolog legmélyebb gyökere.

Zinzendorf egy 1754 február 1 én Londonban kelt levelében ezt írja: „Ha valaki itt este az utcákon jár és látja a hosszú sor lámpát, egy sem hiányzik közülük... Míg a mi folyosónkon és szobáinkban egy lámpával is sokszor olyan sok bajunk van! Ez egyrészt abból az elszomorító megtigyelésből származik, hogy minden, amit a testvérek tesznek, testvéreleg történik, amit a természeti emberek végeznek, pénzért, emberileg végzik. Nem is akarok ezen tovább gondolkodni, mert ez egészen megzavar.” A gróf mégis sokat gondolt erre a különös ellentétre, ami a testvérek és a természeti emberek munkájának teljesítménye és alapossága között fennáll. Ez a gondolkodás hasznos gyümölcsöket is termelt. Másfél év múlva (1755 szept. 26 án) ezt írja: „Nem gondoskodhatunk róla; derék ember, de nem kezeskedhetem felőle. Ezt a testvért nem ajánlhatom, természeti emberekkel kell dolgoztatni, ezek alaposan elvégzik a munkát, amit a testvérek nem tudnak megtenni, a lélek Mária s még nem tud Márta lenni, s a külsőségekhez még nem ért. Nem lenne-e jó, ha mi is, mint a mennoniták, quäkerek többet adnánk a külső pontosságra s az emberek előtt tekintélyt szereznének? Ha az idegen dolgában nem vagyunk hívek, senki sem biz bennünk a magunkét illetőleg, hanem állandó gyámság alatt tartanak s az olyan külső dolgokban, amelyek pedig szívügyeink, gyermekek gyanánt kezelnek bennünket.” Zinzendorf látja, s ez itt nagyon fontos, milyen nagy különbség van a két eljárás között. A testvérek munkája rosszabb, mint a természeti embereké, sőt gyengébb, mint a quäkereké, a mennonitáké s az inspiráltaké. Pedig ez utóbbiak nagyon öntudatos keresztyének. Különösen a mennoniták a reformáció és ezt követő korbeli újrakeresztelő mártirgyülekezetből származnak. Bár keresztyénségük öntudatosan és elevenen zár ki minden egyházi merevséget és külsőiséseget, mégis keresett munkások, sőt a haladás úttörői. Világiasságuk tehát nem a keresztyénségből, hanem annak egy sajátos formájából származik.

Ne gondolja senki, hogy ezzel a Brüdergemeinde történeti okmányaiból — amely közösséghez személyileg közel állok — példát akarnék venni, csak azt akarom hangsúlyozni, hogy a Hernhuti körökből származó írások komolyak és gazdagok. Azt is tudom, hogy mindazt, amit itt bizonyítottam, más körből vett okmányokkal is bizonyíthattam volna. Sok „keresztyén” intézménnyel vagyok ismerős, otthonokkal, szállodákkal, nyaralótelepekkel, étkezőkkel, menhelyekkel, stb. De aki ilyeneket meglátogat, arra kérem, mindent mutattasson meg magának. Beszéltesse el bizalmasan az intézet igazi történetét, ne csak a jubileumi történetét. Akkor meg fogja látni, mit gondolok. Sok imádság mellett aránylag nagy költséggel a középszerűnél alacsonyabb színvonalon terveztek, építettek és rendeztek be épületeket. Miért van, hogy az utóbbi időkig sok keresztyén szállodának túlságosan rövid paplanai vol-

tak? Hiába tesznek bibliát az éjjeliasztalra, ha megfázik a lábam. Kérem, hol rejlik ennek a tagadhatatlan felületességnek az oka? A szállodák, vagy a megrendelők ítélőképessége hiányzott? Ez nem lehet. Inkább az, hogy elégtelen szellemi eszközökkel olyan kegyes kispolgári tervezetet készíttetek, amire nem volt elég képességük. Így nem nehéz elmondani, hogy ennek vagy annak a ker. intézménynek az építése története tele van az imádság és imameghallgatás bizonyoságaival. Aki utánanéz, mást is találhat ott ezenkívül. A legkegyesebb és legépületesebb történet mögött található tudatlanságot, felületességet a legfontosabb feladatokkal szemben s találhat kegyes tervszerűtlenséget — olyan bajokat, amelyeket megfontolt és szakérő munkával ki lehetett volna kerülni.

Honnan van, hogy — legalább a rendelkezésemre álló adatok szerint — ezt a ker. felületességet kevésbé lehet megtalálni az újrakeresztelőknél, a mennonitáknál, quákereknél! Hiszen nem mondhatjuk, hogy ezek egy kimondott kapitalista szellemnek estek áldozatul. Egész beállítottságuk egyszerűen technikai-rationális. Kegyességük tudatosan a bibliai parancsokon és tilalmakon épülő szigorú életrend, evangéliumuk az evangéliumban foglalt parancsok józan, személyes teljesítése kíván lenni. Krisztus előttük nem annyira a lélek Megváltója, mint ker. törvényadó s mint ilyen, ker. király, példánykép, de az utolsó idők királya is. Politikai magatartásuk kényszerítette őket a földmivelésre. Ebben, mint emigránsoknak csöndes, becsületes, munkás életet kellett folytatniok, maguknak kellett gyülekezeti tagjaikról gondoskodniok, egyházfegyelmet fenntartani s elkerülni minden összeütközést a hatósággal. Így váltak a kultúra példás előőrseivé. Kifelé így minden világos és sikeres számlássá vált náluk, befelé azonban józan, komoly s könnyen törvényieskedő keresztyénsséggé. Ha előbb tudták, hogy állandó, csöndes megbízhatóságuktól függ a létük, később tudták, hogy ez a gazdasági magatartásuk fennmaradásukat nemcsak biztosította, hanem állandósította is. A törvényhez való ragaszkodásuk Isten áldását hozta meg számukra. Tagadhatatlan, hogy szociológiai jellemükben van valami ótestamentomi.

Itt áll elénk az a komoly kérdés, hogy a ker. felületesség legyőzése ószövetségi törvényformákra kell-e, hogy vezessen? Ezt nem hiszem, A hibák máshonnan vannak. Először is, a személyes kegyelmi állapot túlhangsúlyozása a nem keresztyén kötelelességek dolgában gyakran akaratgyöngeségre vezet. A ker. közösséget annyira csak e kegyelmi állapot állandó biztosításában látják kizáróss annyira csak a lelkeknek a Megváltó számára való megnyerésében látják a kötelelességet, hogy más közösségi kötelelességek másod-, vagy harmadsorba kerülnek. Ehez jön most a világhoz való viszony. A világgal szemben való határok hajszálnyira haladnak a megtért és meg nem tért, a hívő és hitetlen, az Isten gyermekei közösségéhez tartozó és a világgal tartó között. A világ legyőzése lemondássá válik mindarról, amit világi életnek neveznek. Nem azt mondják: „az a győzelem, amely legyőzte a világot, a mi hi-

tünk" (I. Ján. 5 : 4), hanem : a mi igazhitőségünk győzte le a világot, mert lemondunk róla. De ezzel mindent, ami a világ látszatát viseli, ami távolról is a világhoz tartozik, egy bizonyos megfontolt megvetéssel kezelnek. Akkor mire való mindez? Hiszen az Isten gyermekei körein belül bizonyosak vagyunk, hogy minden jól megy. S ha valami hiány van is, mit árt az, ha Isten áldása ott ragyog felette? A világiasság minden formájával szemben való bizalmatlanság — amint itt értek s másrészt az Isten gyermekei közösségében — amint ezt itt értik — vetett bizalom képezi most a talajt, amelyben a sokképpen megfigyelhető ker. felületeség gyökerezhetik. Okai egy beteges kegyelem-fogalom, egy beteges gyülekezet-fogalom s egy hamis felfogás a világról. Ezt nem valami törvényeskedés által lehet gyógyítani, hanem a legalaposabb bibliai és tanszerű továbbképzéssel. Egy nehéz, bibliai utónevelésre van itt szükség.

Ha tehát a felületen felsereglő következményei napvilágra jönnek valahol a könnyelműségnek, sőt, ha a felelőtlen, vagy tudatosan meggátolt igazi vizsgálat következtében egyenesen mulasztások találhatók, ha egy ker. munka felelős vezetői azon fájdalmas ténynek kerülnek szembe, hogy felelőtlen eljárás történt s hogy nyilvánosságra jutott kára is származott belőle a munkának, mit kell ilyenkor tenni? Szemet kell-e hunynia a keresztyén szeretetnek? Tudok eseteket, hogy ilyenkor az illető számadás alá egy vastag vonalat húztak s új pénztárnokot állítottak be. A munka vállalta a kárt és egy tanulsággal gazdagabb lett. A bűnöst pedig csöndben kitétték onnan. Azt hiszem, hogy ez az eljárás annyiban jogos volt, mert ~~al felelős/személyek~~ éppen olyan bűnösök, mivel a veszélyt nem ismerték fel s nem előzték meg. Egy ker. közösség, amely a könnyelműséget annak veszélyes következményeivel együtt nem ismeri fel, bűnrészes. Ezért nincs is joga törvényt ülni, vagy éppen vádolni. Inkább el kell távolítani azt, aki alkalmatlan, gondoskodnia kell alkalmasabbról és bűnbánatot kell tartania. Mert, ha ilyen dolgok nagy nyilvánosság elé jutnak, minden alap meg van arra, hogy az ellenség gunyolódjék és jogosnak tartsa a könnyelműség hibájába esett keresztyénnel szemben való tartózkodását. Emellett nem árt, ha az új megbízott, pénztáros, vagy számvevő pénzbeli biztosítékot helyez le, amelyet azonban külön kell kezelni. Itt a világ fiaitól tanulni, akik okosabbak, mint a világoasság fiai, csak előnyünkre szolgál. (Luk. 16 : 8)

W. Hoch Die Kirche u. ihr Geld c. munkájából,
ford.: *I. L.*

Kónya Ferenc

(1741—1797.)

Az egyházközség történetére vonatkozólag Kónya Ferenc lelkési szolgálatának idejéből nem sok adat áll rendelkezésünkre, mert a vizitáció, mint esperesi egyházközséget, alig egy ízben látogatta meg 14 évi esperesi szolgálatának ideje alatt. Az 1792. évi ápr. 13-i gálfalvi vizitáción az egyházközség tiltakozik az ellen, hogy a főkonzisztórium Földvári Mihály ottani birtokost az egyházközség főkurátorává tette és azt felelte, hogy a méltóságos úrkurátorságra éppen nincs szüksége. A vizitáción a jelenlevők mégis belenyugosznak, hogy legyen hát úr-főkurátor, „de csak úgy, hogy a méltóságos úr is az ecclesiának javát el ne mulassa“. Kónya Ferenc az ilyen felesleges segítségből, mely inkább kerékkötőnek mutatkozott, nem kért, de nem sokat törődött vele azután.¹⁵

Kónya Ferenc, mint láttuk az 1783. évben vette át az esperesi hivatalt, lelképásztori szolgálatának 12. évében és azt 14 év múlva bekövetkezett haláláig nagy hűséggel vezette. Egyike volt a kükküllői egyházmegye legbuzgóbb, legtevékenyebb és legéberebb espereseinek. A vizitációiról felvett jegyzőkönyvek egy igen fontos, bőrkötésű könyvben találhatók Derzsi János főjegyzőnek, az esperesi állásban utódának igen szép, gondos és jól olvasható írásában. Kónya Ferenc mindenik évben, mindenik egyházközségben megtartotta a vizitációt. A vizitációkon rendkívül gondos, körültekintő. Semmiről sem feledkezik meg, amit számon kell kérnie s mindent meglát, amit orvosolnia kell. Szigorú, de szigorúsága mintha inkább a kurátorokkal, egyháziakkal szemben érvényesülne. Ha a lelkészt, rektort vádolják, nem ül fel a lehangzatosabb vádaknak sem, hamar kikutatja a vádak forrásait és átlát az emberekben. Ha azonban bosszúvágyat, rosszakaratot és ártani akaró szándékot lát, a vádlott egyházi alkalmazottat még akkor is védelmébe veszi, ha az nem is egészen ártatlan. E tekintetben fiatal embernél szokatlan nagy bölcsességgel és érettséggel bírt. Nem tűrte, hogy a belső embereket a hívek sértegetéséért és bántó szavakkal illessék. A sértő felet többnyire pénzbírsággal sujtotta; ezenkívül azután meg kellett követnie a megbántott lelkészt vagy rektort. Ha lelkész és hívei között békétlenség, összezőrdülés tör-

¹⁵ Kük. em. 1792. vizit jkv.

tént, kibékkeltte őket. E tekintetben kivételes képességgel és tekintéllyel bírt. Nem ismerte a személyválogatást lelkész társaisáival szemben, mert egyformán szerette és tisztelte valamennyiöket. Különös gondja van az iskolákra, az ifjak katekézisére, a hátrálékok beszedésére, az épületek, kerítések jókarban tartására, az anyagi értekek gondos, lelkiismeretes kezelésére, a földek határainak kijárására. Számbaveszi a templomkerülőket, úrvacsorával nem élöket. Névszerint inteti meg ezeket az egyháziakkal. Aki nem jár templomba, azzal fenyegeti meg, hogyha meghal, se harangszóval, se énekkel, se prédikációval nem fogják eltemetni. Ha nemes ember tartotta vissza az egyháziak fizetését, azt végrehajtás végett a külső hatóságnak adta át. Az egyszerű híveknél a hátrálékok miatt azonnal elrendelte a zálogolást, aminek az lett az eredménye, hogy még a vizitáció elutazása előtt kifizették tartozásaikat. A paráznákat excommunicálta, a káromkodókat is eltiltotta a templomtól, hova csak eccléziakövetés után mehetett be ismét. A papot megsértő egyháztagokon 3 forint büntetést hajtott fel, ezenfelül az illetőknek meg kellett követniök a lekipásztort. A templomban felszólalót megbüntetés végett a párciális zsinat elé utalta. A részegen a templomba menőt 3 forintig megbüntette. A templomi szék felett veszekedő ádamosi nemeseket kibékíti és a vitát köztöltük elenyészteti. A vecsernye alatti táncra radikálisan intézkedik: „a kurátor szedje el a hegedüket és verje a falhoz“. Ezt a rendeletét például a királyfalvi kurátor még 130 év múlva is végrehajtotta. A sövényfalvi pásztort, mert az 1783. évi sárdi zsinatnak az egyháziak öltözködésére vonatkozólag hozott rendeletét figyelmen kívül hagyta, 3 forintig megbüntette. Egyik mester nagyon zokon vette, hogy a zsinat megtiltotta a mestereknek, hogy a lelkész helyettesítése alkalmával a katedrába állhassanak, emiatt csak imával, prédikáció nélkül helyettesítette a lelkészt. Ezért az esperes őt szigorú megintésben részesítette és büntetés kilátásba helyezésével fenyegette meg. A súlyosabb és peres eljárást igénylő eseteket a párciális synodus elé terjeszti. A lelkészek elleni fegyelmi és bírósági ügyeket, hacsak módot lehetett találni rá, békésen intézte el, anélkül azonban, hogy az igazság, vagy az egyház érdekei csorbát szenvedtek volna.¹⁸

A vizitációkon a következő kérdéseket tette fel: A lelkész miképpen viselte magát? Hivatásában hiven járt-e el? Hétköznapi és ünnepi istentiszteleteket megtartotta-e? Vasárnap délelőtt prédikál-e, délután magyarázza-e a Heidelbergi Kátét? Az úrvacsorát előre kihirdeti-e és a maga idejében kiszolgáltatta-e? Hétköznapokon a Szentírást olvassa és magyarázza-e, mikor arra az idő alkalmas? Temetést, esketést, keresztelest rendszeren végzi-e? Szorgalmasan tanította-e? Életével, beszédeivel, cselekedeteivel nem botránkoztatott-e? Illendő öltözetben jár-e? Házanépét jó fenyítékben tartotta-e?

¹⁸ L. a kük. egyhm. vizit. jkveit. 1783—1795.

A lelkeszt a hívek megbecsülték-e? A templomot szorgalmasan gyakorolták-e? Bérét idejében, kár nélkül beszolgáltatták-e?

Boitránkozató személyek, részegesek, káromkodók, paráznák, templomkerülők találtak-e? Excommunicáltakat penitencia nélkül recipiált-e a pap? Az ecclia külső és belső javaiban kár nem tapasztaltatott-e? A klenodiumok épségben megvannak-e? Az ecclia hasznos leveleiből valamelyik nem tévedt-e el? A kamatokat befizetik-e? Az épületek körül nincsenek-e romlások? Számadások megtörténtek-e? Az anyakönyv rendben van-e?

A mester szorgalmasan tanít-e? Gyermekek járnak-e szorgalmasan az iskolába? Papját, híveit megbecsüli-e? Nem veszedő, verekedő, részeges? Házanépét fenyltékben tartja-e? Bérét megkapja-e? Van-e panaszja az eklézsiára?¹⁷

A vizitáció régi rendjén II József azon rendelete, hogy a hívek erkölcsi vétségei a világi bíróság elé tartoznak, semmit sem változtatott. A hívek a régi gyakorlat alapján egymás elleni panaszaiikkal és sérelmeikkal nem a világi bíróság elé mennek, hanem a vizitációkon az esperes elé járulnak és ő hoz rövidesen és költségmentesen bölcs ítéleteket, teremt békességet és oldja meg a gyakran igen nehéz és kényes ügyeket. Az ilyen ítéletek és békés megoldások tekintetében Kónya Ferencnek kivételes tehetsége, iudiciuma és bölcsessége volt.¹⁸

Kónya Ferenc 1788 ban új protocollumot készített, melynek címlapján a következő sorok állanak:

Protocollum Venerabilis Dioeceseos Reform. de Küküllő nuncupatae industria Reverendi ac Clarissimi Domini Francisci Kónya de Egerpatak Parochi Ecclae Reform K. Galfalvensis, Sanctorio Dioecesan, Synodi autem Generalis Directoris Anno MDCCCLXXXVIII. tali scopo procuratam, ut non modo Nomina Reverendor. ac Clarissimor. Dnor Fratrum, dictae Dioecesi ab ipsa Reformatione ad praesens usque tempus ingremiatorum, hinc inde collecta, sed etiam futuris temporibus ingremi auctorum, conspici possint. Descriptum per Johannem Dersi, ord. vener. Tractus Notarium.

A protocollum a következő adatokkal kezdődik: „1564 ben a Nagy-Enyedi Ország Gyűlésében Erdélyben különböztették meg magukat a Reformátusok a Lutheránusoktól, amikor is azlán különös Püspökeik és Esperestyeik kezdetek lenni mind a két valáson levőknek és azután 1567 ben subscribáltak is a Helvética Confessionak. Legelső református Esperest volt ekkor Hunyadi János, a Küküllői vagy Küküllővári Venerabilis Tractusban.“

Ebben a protocollumba a küküllői pásztorok névsorát — Hunyadi János nevével kezdve — a vizitációs és parciális jegyzőkönyvek és más feljegyzések alapján, összeállította Kónya Ferenc. A protocollumba a neveket Dersi János főjegyző írta be. A névsor az 1567 évvel kezdődik; 1638, illetve 1640 ig nagyon hiányos,

¹⁷ U. o.

¹⁸ U. o.

mert az 1640 év előtti időkből való protocollum, a vizitációs, parciális synodus és szentszéki tárgyalások jegyzőkönyvei nem maradtak fenn, illetve Kónya korában már nem voltak meg. Sőt 1640 után sem teljes a pásztorok, rektorok névsora. Néha a zavaros, háborús idők miatt — mint például II. Rákóczi Ferenc szabadságharcra idején — huzamosabb időn át szüneteltek a vizitációk, parciálisok, ilyenkor nem lehetett a pásztorok, rektorok nevét feljegyezni, pedig a papmarasztás miatt, különösen a kisebb egyházközségekben a háborúk alatt is a papváltások igen gyakoriak voltak.

Kónya Ferenc a névsort a reformációtól halálának évéig, 1797-ig állította össze. Ebben a névsorban összesen 302 lelkész nevét találjuk az évszámok és az egyházközség nevének feltüntetésével.¹⁹ Ezt a névsort az 1820 évben, 1797-től haláláig folytatta id. Fogarasi Sámuel gálfalvi pap, kükküllői esperes. Ő feljegyezte a papok születési és tanulási helyét, felszentelésének helyét és idejét, az egyházközséget, melyben pappá lett és ahol azután szolgált, a tisztséget, melyet viselt, halálának idejét és életkorát. Csak egyetlen lapon 5 olyan pásztorral találunk, akik 80 éves koron felül éltek, köztük Bod Sámuel bonyhai pásztorral, akit 1783-ban a sárdi zsinaton szenteltek fel és 64 év múlva halt meg 1847-ben 105 éves korában, 59 éven át volt bonyhai lelképásztor.²⁰

Ezt a névsort ifjabb Fogarasi Sámuel gálfalvi pap, kükküllői esperes és generalis notarius tovább vezette 1863-ig. Ő nagyon alapos munkát végzett. Átjavította, kiegészítette a Kónya Ferenc által készített névjegyzéket, feltüntette, hogy az egyes pásztorok az egyházmegyének melyik egyházközségében viseltek még pásztori állást és mikor, meddig és hol szolgáltak. Az így kijavított, illetve egészen újból készített névsort ugyanazon protocollumba az 1852 évben a 140—160 lapokon sajátkezűleg beírta.

Ezen munkája alapján készítette el ifjabb Fogarasi Sámuel esperes külön-külön mindenik egyházközség papjainak névsorát a reformáció korától kezdve és azokat ezen protocollum 101—136 lapján feljegyezte²¹ és mindenik egyházközséggel közölte megőrzés és feljegyzés végett — eleitől szolgált papjainak névsorát.

Kónya Ferencnek kéziratban maradt további feljegyzéseit ugyanezen protocollumba, annak 20 oldalától kezdve ifj. Fogarasi Sámuel írta be sajátkezűleg.

A 20 lapon kezdve találjuk a kükküllői esperesek névsorát, melyet elsőnek Bonyhai Simon György esperes állított össze 1714-ben. Ezt a névsort folytatták Kónya Ferenc és a két Fogarasi Sámuel.

Ez a névsor a következő: 1. Hunyadi János nagyteremii pásztor 1556. 2. Patakfalvi Mózes kükküllővári pásztor, meghalt

¹⁹ Kükküllői em. levéltár. Protocollum. 1788. 3—11. l.

²⁰ U. o. 11—18.

²¹ U. o. 101—136 és 140—160 l.

1820. 3. Dési István küküllővári pásztor, meghalt 1639. 4. Dadai János küküllővári pásztor, meghalt 1668. 5. Vajdaszentiványi János vgálfalvi pap, lelétezt 1684. 6. Fogarasi Tamás nagyteremii pásztor, meghalt 1685. 7. Vajdaszentiványi János küküllővári pásztor, meghalt 1689. 8. Gönczi István gógani pásztor meghalt 1712. 9. Bonyhai Simon György küküllővári pásztor, püspök, meghalt 1737. 10. Körösi György királyfalvi pásztor, meghalt 1776. 11. Csávási Vass Lőrinc nagykendi pásztor, 1753 ig. 12. Egerpataki Kónya Ferenc vgálfalvi pásztor, 1783-tól prosenior, 1786-tól rendes esperes. meghalt 1797. 13. Uána következett 1797-től 1803 ig Dersi Öives János királyfalvi pásztor.²²

A 23 laptól a 31 ig a küküllői egyházmegye párciális synodusainak helye, ideje van feljegyezve a parc. jegyzőkönyvek alapján. 1797 ig Kónya Ferenc munkája. Folytatta 1797-től 1846-ig ifj. Fogarasi Sámuel, 1846-tól 1869-ig Dali István csávási pap-esperes.²³

Igen becses és értékes Kónya Ferencnek a generális zsinatok helyéről és idejéről összeállított munkája, mely az 1556 évi cluji zsinattal kezdődik. Azonban ez az összeállítás, miután az összes adatok nem állhattak rendelkezésére, nem mondható teljesnek. A 16-ik századból csak öt zsinatot: az 1556. évi clujit, az 1564. évi aiudit, az 1566. évi turdait, az 1566. évi tárgy-műesít, az 1599. évi tárgy-műesít említi meg. A 17-ik századból 53 zsinatot említi meg. Az 1756. évtől kezdve a zsinatok főbb tárgyait, fontosabb és nagyobb jelentőségű határozatait is feljegyzik.²⁴

(Folytatjuk.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj *Dr. Illyés Géza.*

²² U. o. 20—21 l.

²³ U. o. 23—31 l.

²⁴ U. o. 40—48. l.

A kátémagyarázat templomainkban.

Jó néhány éve gyakorolom a kátémagyarázatot, de csak konfirmációi időben, helyesebben január első vasárnapjától a virágvasárnapja előtti vasárnapig (a konfirmálást novemberben megkezdem). Ez az idő legalkalmasabb a kátémagyarázatra. Már csak a külső tény miatt is: a konfirmándusok ott ülnek minden vasárnap az első padokban, a figyelem rájuk irányul. Egész évben magyarázni a kátét nagyon helytelennek tartom, még inkább azt, hogy a ker. rendelkezés próbaképen, egyelőre akarja elrendelni a kátémagyarázást. A hit világában nincs egyelőre és nem szabad, hogy legyen próbálkozás.

A magyarázandó káté, úgy gondolom, csak a 92 kérdésre rövidített konfirmációi káté lehet, mert egyenesen merénylet lenne két káté gondolatát vinni a hívek köztudatába.

Ennél a kérdésnél először is azt kell megvilágítanunk, hogy a kátémagyarázat más a konfirmációi előkészítésnél és más a gyülekezetben. Különbözik tárgyában, illetve anyagában is, mert a gyülekezetben magyarázandó káté természetesen az egész Heidelbergi Káté. Csak egy káté van s ennek van egy rövidebb kiadása, amit a gyermekek tanulnak, mert azoknak az egészséget megtanítani nagyon hosszú volna, de a gyülekezetnek kell tudnia, sőt a konfirmálóknak is tudniuk kell, hogy ez csak egy rövidített anyaga az igazi hitvallásnak, a Heidelbergi Kátének. A hitvallás egy rendszer. Hogy abból bizonyos, a gyermekek számára nehéz, vagy még nem érthető, vagy áthidalható kérdések kimaradnak, az csak kényszerűség, de nem azt jelenti, hogy azok a kérdések feleslegesek, vagy éppen kihagyandók. Ha tehát pl. bibliórán magyarázom a kátét, akkor a teljes kátét kell magyarázni, megmondva, hogy ezt csak a gyermekek tanulják rövidebb alakjában. De magánál a konfirmációi előkészítésnél sem azt jelentik a kihagyott kérdések, hogy azokat a tanító is figyelmen kívül hagyhatja, csak azt, hogy azok tartalmilag érintve vannak már más kérdésekben s így szószserinti megtanulásától eltekinthetünk. Ki van hagyva pl. a 25. kérdés, de ki gondolna arra, hogy a Szentháromság tanát mellőzze a tanításnál s efelől tudatlanságban hagyja a gyermekeket, csak azért, mert ez a kérdés nincs felvéve. Vagy kimarad a 33. kérdés, de azért tisztázni kell, hogy mi a különbség a Krisztus istenfiúsága és a mi istenfiúságunk között, különben nem református a magyarázat. A tanításnál tehát a tanítónak az egész kátéra kell néznie s annak alapján kell magyaráznia, csak a gyermekek nem tanulnak meg minden kérdést.

De különbség van módszerében is a konfirmációi előkészítés és a templomi kátémagyarázat között. Az előbbi tanítás, feladata a kérdések magyarázata után azok megtanítása, erre való feldolgozása; az utóbbi igehirdetés és pedig gyülekezeti igehirdetés, textussal s feladata, hogy azon ígét a hitvallás értelmével világítsa meg. Itt elsősorban az igehirdetés áll, ott az ígének a káté szavaiban foglalt magyarázata, ismerete. Ezt a kettőt nem szabad összetéveszteni, mert az egyik prédikáció lesz s tanulási eredményt nem ad, a másik oktatás és unalmassá válik. Ezért helyes egész évben át folytatni a kátémagyarázatot, amint a rendelkezés szól, s nem módosítani azt, mert így ez az év alkalmas lesz arra, hogy minden templomban, minden gyülekezet végig hallgathassa a keresztyén református hit alapvető igazságait összefüggően.

A kátémagyarázat kérdése nem hit kérdés s így lehet benne egyelőre is és próbálkozás is. Nem lehetne egy olyan határozat, hogy pl. a predestináció tanát egyelőre próbaképen elfogadjuk, mert ez hitkérdés. A kátémagyarázás kérdése azonban egyházrendtartási kérdés, még külsőbb kérdés, mint a liturgiáé vagy egy valláskönyv kiadásáé, itt tehát indokolt az, hogy egyelőre egy évre a káté végigmagyarázását a kerületi közgyűlés elrendeli.

Mindenesetre nagyon alkalmas lenne ez, ha mindenütt pontosan végrehajtanák, arra, hogy a református hit legfontosabb kérdéseivel nem esetlegesen, hanem amint a kérdés a káté rendszere szerint odakerül, foglalkozhassunk. Ez alkalmat adna a kérdések felvetésére anélkül, hogy bárki is célzatoságot látna benne s tisztázására, anélkül, hogy bárki is hibáztathatná a lelkipásztort, amiért ezt a kérdést így magyarázza, mert a hitvallás alapján álló magyarázat nem adhatna erre a vádra alkalmat.

I. L.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Előkészületben !

Előkészületben !

KOZMA TIBOR:

Téma és textus a prédikációban

Legújabb kiadványok :

Brunner Emil: Jézus példázatai. Tíz prédikáció	Lel ----- 25
Bokor Sándorné: Az elvarázsolt ki- rályfi. Mesejáték	----- 20
Tengeri csata. Új társasjáték két személynek, egy játék (2 darab)	----- 12
A mi meséink. 30 magyar népmese, 170-180 oldal, 18 illusztrációval, jó papíron, kötve	----- 70
olcsóbb papíron, füzve	----- 40
Dr. Vasady Béla: Református pogány	5
Borbáth Dániel: Francke, az árvák atyja. A Református Könyvtár kiadványa a belmisszió nagy hősről aki „Bizott Istenben“.	10
Szabó Dénes: Firtos és Gyöngyvér. Székely népmeséből írt tündérajáték gyermekek számára 4 felvonásban. Igen könnyen előadható faluhelyen is. Ára 2-2 dalbetéttel	----- 25
„Itt az Isten köztünk“. Csendesórai vezér- fonal az 1940. évre korlátolt számban még kap- ható Csak könyvalakban jelent meg. Ára a szinte 400 oldalas könyvnek füzve	----- 30
kötve	----- 40

Kaphatók az „IFJÚ ERDÉLY“ kiadóhivatalában.

Egyházunk vagyoni állapotáról, új gazdasági lehetőségeiről és a sáfársági mozgalom óriási, egyetemes jelentőségéről ad világos képet

DR. IMRE LAJOS:

A sáfárkodó egyház

című könyve. Ára 10 Lei.

Tűz és Só

címen jelent meg *Sipos Géza* prédikációskötete. A 35 beszédet tartalmazó, 200 oldalas, fűgom kivitelű könyv ára 120 Lei.

JOH. VAL. ANDREA:

Az Úr jámbor szolgája.

Szellemi szórakozás együgyű keresztyének mulattatására.

Fordította: Dr. Makkai Sándor. Ára 10 Lei.

László Dezső: Gyülekezetünk élete c. 80 oldalas kis könyve a református gyülekezeti élet minden kérdését érinti. Ára 10 Lei.

Dolgozatok a református theologiai tudomány köréből

1. sz. dr. Gönczy Lajos: A református egyház kultusza 20
2. sz. dr. Tavasz Sándor: A kijelentés feltétele alatt 40
3. sz. dr. Imre Lajos: Isten és az emberi lélek 20
4. sz. dr. Tavasz Sándor: A dialektika theologia problémája 30
5. sz. dr. Maksay Albert: Az exegézis problémái 25
6. sz. dr. Gönczy Lajos: Az igehirdetés tényezői 25
7. sz. dr. Tavasz Sándor: A theologiai irányok átértékelése (A dialektikai theologia, mint a theologiai irányok korrekciója) 35
8. sz. dr. Imre Lajos: A Kijelentés és a pedagógia 35
9. sz. Dávid Gyula: Kálvin gazdasági etikája 20
10. sz. dr. Tavasz Sándor: A szociális és gazdasági törekvések theologiai-etikai megítélése (A szocializmus és kommunizmus) 35
11. sz. Borbáth Dániel: A vallástörténeti és a dialektikai theologianak a kijelentésről szóló dogmatikai tanításai 25
13. sz. Niebergall emlékfüzet. Kedvezményes ára 40
14. sz. Nagy József: Kálvin és a művészetek 35
15. sz. Dávid Gyula: A keresztyén etika kérdése és irodalma a jelenben 15
16. sz. dr. Tavasz Sándor: Az ethika mai kérdései 15
17. sz. dr. Gönczy Lajos: Mi szükségünk van az Ótestamentumra? 20

Megrendelhetők az Ifjú Erdély kiadóhivatalában, Cluj, Ref. Theologia.

Tip. „Grafica”, Cluj, Calea Marechal Foch 38.